

Ս. ԵՓՐԵՄԻ

ԽՈՒՐԻՆ ԱՍՈՐԻՈՅ

ԿՅՈՒՐԴՔ

ՎԵՆԵՏԻԿ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԻԻԹԱՐԵԱՆՅ

ՌՅԶԴ - 1934

በበቀላት

ጌ. ዐ. ፍ. ዐ. ዐ. ፍ. ዐ.

ገ.ገ.

Abstract

Լիզապոնի Գալուստ Կիւլպէլիեան
Հիմնարկութեան կողմէ:

Հայկական ՍՍԻ-Գիտությունների
Ազգային Գրադարանի Գրադարանի

1966

U - ኢ ቀ ሆ ኔ ሆኑ

10 11 12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30 31 32 33 34 35 36 37 38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 51 52 53 54 55 56 57 58 59 60 61 62 63 64 65 66 67 68 69 70 71 72 73 74 75 76 77 78 79 80 81 82 83 84 85 86 87 88 89 90 91 92 93 94 95 96 97 98 99 100 101 102 103 104 105 106 107 108 109 110 111 112 113 114 115 116 117 118 119 120 121 122 123 124 125 126 127 128 129 130 131 132 133 134 135 136 137 138 139 140 141 142 143 144 145 146 147 148 149 150 151 152 153 154 155 156 157 158 159 160 161 162 163 164 165 166 167 168 169 170 171 172 173 174 175 176 177 178 179 180 181 182 183 184 185 186 187 188 189 190 191 192 193 194 195 196 197 198 199 200 201 202 203 204 205 206 207 208 209 210 211 212 213 214 215 216 217 218 219 220 221 222 223 224 225 226 227 228 229 230 231 232 233 234 235 236 237 238 239 240 241 242 243 244 245 246 247 248 249 250 251 252 253 254 255 256 257 258 259 260 261 262 263 264 265 266 267 268 269 270 271 272 273 274 275 276 277 278 279 280 281 282 283 284 285 286 287 288 289 290 291 292 293 294 295 296 297 298 299 300 301 302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313 314 315 316 317 318 319 320 321 322 323 324 325 326 327 328 329 330 331 332 333 334 335 336 337 338 339 340 341 342 343 344 345 346 347 348 349 350 351 352 353 354 355 356 357 358 359 360 361 362 363 364 365 366 367 368 369 370 371 372 373 374 375 376 377 378 379 380 381 382 383 384 385 386 387 388 389 390 391 392 393 394 395 396 397 398 399 400 401 402 403 404 405 406 407 408 409 410 411 412 413 414 415 416 417 418 419 420 421 422 423 424 425 426 427 428 429 430 431 432 433 434 435 436 437 438 439 440 441 442 443 444 445 446 447 448 449 450 451 452 453 454 455 456 457 458 459 460 461 462 463 464 465 466 467 468 469 470 471 472 473 474 475 476 477 478 479 480 481 482 483 484 485 486 487 488 489 490 491 492 493 494 495 496 497 498 499 500 501 502 503 504 505 506 507 508 509 510 511 512 513 514 515 516 517 518 519 520 521 522 523 524 525 526 527 528 529 530 531 532 533 534 535 536 537 538 539 540 541 542 543 544 545 546 547 548 549 550 551 552 553 554 555 556 557 558 559 560 561 562 563 564 565 566 567 568 569 570 571 572 573 574 575 576 577 578 579 580 581 582 583 584 585 586 587 588 589 590 591 592 593 594 595 596 597 598 599 600 601 602 603 604 605 606 607 608 609 610 611 612 613 614 615 616 617 618 619 620 621 622 623 624 625 626 627 628 629 630 631 632 633 634 635 636 637 638 639 640 641 642 643 644 645 646 647 648 649 650 651 652 653 654 655 656 657 658 659 660 661 662 663 664 665 666 667 668 669 670 671 672 673 674 675 676 677 678 679 680 681 682 683 684 685 686 687 688 689 690 691 692 693 694 695 696 697 698 699 700 701 702 703 704 705 706 707 708 709 710 711 712 713 714 715 716 717 718 719 720 721 722 723 724 725 726 727 728 729 730 731 732 733 734 735 736 737 738 739 740 741 742 743 744 745 746 747 748 749 750 751 752 753 754 755 756 757 758 759 760 761 762 763 764 765 766 767 768 769 770 771 772 773 774 775 776 777 778 779 780 781 782 783 784 785 786 787 788 789 790 791 792 793 794 795 796 797 798 799 800 801 802 803 804 805 806 807 808 809 810 811 812 813 814 815 816 817 818 819 820 821 822 823 824 825 826 827 828 829 830 831 832 833 834 835 836 837 838 839 840 841 842 843 844 845 846 847 848 849 850 851 852 853 854 855 856 857 858 859 860 861 862 863 864 865 866 867 868 869 870 871 872 873 874 875 876 877 878 879 880 881 882 883 884 885 886 887 888 889 890 891 892 893 894 895 896 897 898 899 900 901 902 903 904 905 906 907 908 909 910 911 912 913 914 915 916 917 918 919 920 921 922 923 924 925 926 927 928 929 930 931 932 933 934 935 936 937 938 939 940 941 942 943 944 945 946 947 948 949 950 951 952 953 954 955 956 957 958 959 960 961 962 963 964 965 966 967 968 969 970 971 972 973 974 975 976 977 978 979 980 981 982 983 984 985 986 987 988 989 990 991 992 993 994 995 996 997 998 999 1000 1001 1002 1003 1004 1005 1006 1007 1008 1009 1010 1011 1012 1013 1014 1015 1016 1017 1018 1019 1020 1021 1022 1023 1024 1025 1026 1027 1028 1029 1030 1031 1032 1033 1034 1035 1036 1037 1038 1039 1040 1041 1042 1043 1044

4801. P. G. 48.

9. Elizabeth

• **SHUTTING DOWN THE PRODUCTION**

1929 - 1934

ՅՈՒՇԻԿ

ԽՆ ԿԱՐՈՅՐ

Հ. ԼԵՒՈՆԻ ԱԹՃԵԱՆ

Կ. ՊՈԼՍԵՑԻՈՅ

ԾԱՂԿԱՐԱՐ ԵՐԿՆԻՅ

ԸՆԾԱՅԵԼՈՅՆ

Ա. Զ. Գ.

ՅԱՌԱՋԻՆ Ս ՏՊԱԳԻՐ

Հաղորդասիրացն մատուցանելք
զայս ի ձօն հոգեկոշեր, յանգ դովին
հանել զամն շնորհարեր: Ի՞նչ իսկ
շաշագոշնիւ գոյր սպարէն պսակել
զդա իշիւր, երե ոչ Հոգեկիր քնարին
քաղցրալար դաշնակոշրեանցն հե-
զախօսիկ բարբառով: Ուր ընդ ձմել
սրտին ի զիղջ խորագգած՝ սրացի
և հոգին ի րեւս նոշագաց՝ յաս-
տոշածարեակ խորանս արփաձեմ:

Յառաւել խելամտոշրիւն բազմա-
պատիկ գեղեցիւրեանց սոփերիս,
ի քնին արկցոշք զայլեւալլ հանգա-
մանս սորոշն: Եւ նախ անոշնդ

Կցուրդ՝ նշանակելոյ բռնի ձառ ինչ
մեկնողական, կամ բան հակիրձ՝
կցեալ յընթերցուածս առնորն պատ-
շաճի, յորմէ և զյորջորջումն բն-
կալան. որով և ասին իսկ ի յիշա-
տակարանին՝ «**ԿՅՈՒՐԴ ԱՍՅՈՒՄՅԻՐ**
ԵՓՐԵՄԻ»։ **Չամակ** գրեալ է ի **Քաղ-**
մալիպի 1929 ամին, յէջ 136։

Չապաշխարոշքենէն և **գարբոյ**
Հաղորդաշքենէն են ձառքս։ **Թռչի**
խօսեցեալ գոյ զսոսա յառնորս բա-
շաւնորդական **Պահոց**, որոց և բիւն
իսկ զսոյն հաշաւտէ, զի յիտուն և
մի ևն բռնով։ **Յառաջին** անդ զժա-
մանակեան եւեր **խօսի** զկերակրոցն,
որպէս **Նոյին** և **կենդանեացն** ի տա-
պանին, **Արրահամոն**՝ առպնջակա-
նոշքեամբն **հրշտակաց**, **Էդիայի** և
ագբառոցն, **Եդիսէի** և **կնոջն** **Սո-**
մնացոյ եւն։ **Ապա** յառաջ եւս

նկրտեալ՝ ձառէ և զմանանայէն ա-
նապատին. և աշտպէս՝ ոտն առ ոտն
ի վեր անդր ամբառնայ զմիտս զառ
ի սրովքիցն յանհաս սեղան։

Կցրդացս բնագիր ասորի չէ ի
միջի, որպէս յոյն և լատինն՝ չերեւի
առ **Ասեմանեայ**։ **Անծանօր** ուրեմն
են օտարաց։ **Սակայն** զհարազա-
տոշքենէն սոցունց չիք ինչ երկրայել,
որպէս յայտ յանդիման տեսանի
վերծանողացն ի յստակ վարդա-
պետոշքենէն և ի բովանդակ շա-
րամանոշքենէն։ **Քաջայարմար** ձեռ
բանաստեղծական, սղարան՝ և բան
զբնաւս կենդանի նկարագրօքն որ
ի տմա, գոչել իմն բռնին **Էփրե-**
մայն գոյ։

Ի հայրուն եւեր ունիմք զպա-
տռականս զայս մարգարիտ. և աշդ
ի միտում միայնում բորեայ ձեռա-

գրի՝ ի քառածալ ձառնտրի ուրեր
Էջմիածնի, ընդ 902 բռնովն պահե-
 լոյ: **Ի** ամանե տեառն **Պաշտոսի** ու-
 տունաւեր և բարեացապարտ վար-
 դապետի **Պետրոսեան** **Լրստանդ-**
նոպոսեցոյ՝ բարեկամի **Ուխտիս**,
 մեծաւ նկողնքեամբ և հաշտարիւմ
 ձգքտոռքեամբ ի 1849 ամին օրի-
 նակեալ՝ բեր ևղբօր իւրուն **Քերով-**
բէի ի նուէր: **Ի Կ. Պոլիս՝** մերոցն
 զնոյն օրինակն յղեալ ի վանս, ջա-
 նիւք **Նորրնծայից Ի. Գ.** դասուն՝ ընդ
 ալ ձառս, յամին 1851 լինի գաղա-
 փարեալ. և աշտմ ի կարգի գր-
 չագրացս՝ ընդ **Գ.**, **զ.**, 769 բռնովն
 պարոշնակի, յորմե առաջիկայս գա-
 ռաջինն առնա ածաւ ի լոյս: **Ի** մեր-
 մեա առեալ է և որ ի **Վիեննայն**
 օրինակ, **թ. 257:**

Ի սպառ կորուստ մասանց ինչ

ի սոցանէ՝ ոչ տացի մեզ քստ ար-
 ժան քաշականի աշտեղ զդոսա. զի
 բանաստեղծին միանգամայն և հո-
 գեսիրին, ընդ աստոռածարանին՝
 ցաւ է զդոցանէ և հայկարանին:
Զի բնաւից իսկ սոցոնց գոյ ձարակ
 գտանել ի դոսին: **Բագուսն** ի խըն-
 դիր յեալ՝ հագիւ հատոռածս երիս
 գտի յաւելոյ ի հրատարակոռքիւնս:
Մասունս երկուս ի **Է. Ժ.** և ի **Զ. Ժ.**
 կցորացն և **զ. Խ** կցորդն ողջոյն,
 որով ուղղեալ բովանդակեցաւ բե-
 րին օրինակիս: **Գտանին** նշխարքս
 յանուն հեղինակին՝ ալ աշով վեր-
 նագրաւ, ի մերոշմս **Գ.** ձառնտրին
 գրեւոյ ի **Ռ. Զ. Զ.** (1637) յերոշադեմ,
 և ի կարգի մատենադարանիս՝ ունի
Է., **զ.**, 512. յէջսն 478-481 և յ'805:
Զպակասոյ ոչ յանկմանէ միայն բեր-
 րիցն պատահեալ կարծեմ, ալ և

ի շփոթեալ կազմեին: Եւ այդ յայտնի
ցոշցանի ի Իթ. կցրդեին խառնեւոյ
ընդ երեսներորդին: Զիսս աւարտի
բանիւս առ... և չորիւք իջիւք յա-
ռաջ՝ դնի գլուխ նոր անվերնագիր
... իւծուցն: Յայտ ուրեւն և տրա՝
բովանդակութիւն շինել նախորդին,
որպէս ի կարգե իմաստիցն իսկ քաջ
երեւի: Տրոնեալ յերկոշա՝ և յար-
մարապէս ուղղեալ դասեցար՝ տես
յեջ 69:

Ի կոշ ձառիցս և դարձուածք բա-
նից՝ քաջընտիր եւ յոյժ, և օտարա-
ցեալ զանգանեկն առնեւ իւր զԼկա-
յասիրին և զԼիւշիկեան դարուցն
զոճով: Սոցա կարգ և ձեւ յառե-
նայնի հնոշքեան և գոշակ: Եւ զի
չոշնի ինչ խոտի յայլոց մատենա-
գրութեանց Եփրեմի, տակի կար-
ծեմ Ս. Հարցն մերոց Թարգման-

չացն զոյ վաստակ: Կարծիս իմն
տայ և յԵղիշեայ ընթերցեալ շինել
դա. զի Հայկդ. բռ. գրաւոյ «ծա-
կոտուած» յԵղիշեան միայն գիտե,
և սա՝ ունի գայն զձեւ օրինակի որ
ի ԾԱ. կցրդին, յեջս տպ. 138:

Զի անծանօթ եր ձեռագիրս հե-
ղինակաց Հայկազեան բառագրոցս,
վասն որոյ բազում բառք եւ ի մեա
յաշէլիք յայն:

Զքերական և գոշդագրական ինչ
խոտորմունս, գրագում բառից գան-
սովոր աւմունս և գրիւ, և գայլ եւս
տեղեկութիւնս մատենագրական,
գտցեն բանասերք ի Բազմավիպի
տարւոյս յամենանն Ապրիլի փոքր
ի շատե կղեալ:

Գոցցես խորհրդեամբ իմն լեալ
կորոշստ մատանց ինչ պրակիս, որ-
պէս զի զառաջակայիցն միան-

զամ առեալ զմաշակ, րաւի ընդ երկինս անցցեն միտք քրիստոսականք, և զառ ի մագաղաթեայցն զըլացեալ՝ փրկուչ քիւնարեր որոմամբք ի սիրտ և ի հոգի, մեր մեզեն առաւելօքն բովանդակել մարբացոչք:

Դենեմ զայդ իբրու ծաղիկ բերք մենի ի շիրիմ Հօր սիրեցելոյ Լեւոնի Արձեան, որ զառաջինն ինձ քաղցրացոյց զիմ դպրութիւն Հայրենի:

Հ. Գ. Ս.

Յ Ի Շ Ա Տ Ա Կ Ա Ր Ա Ն Ք

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԳՐԶԻՆ

«Կատարեցաւ Կոչոյ՝ Առաջնորդ Եփրէմ Երանելոյ, ձեռամբ անարհատ զրոյի Գրեգորի սղասաւորի Ակնելոյ վանիցս, ի թվ. 248: Ի սոյն ամի սկիզբն արարաք շինման բերդին որ ի Վարաիզկնոցն»:

✱ ✱

«Բժշկեալ Տէր զվէրս անաղատացեալ ի բարեաց հոգոյ զրոյկանս»։ — Յիշատակարանս ի բնագրին, է ի վախճան ԼԸ կցրդին:

Օրինակս աստ ի վախճան ԽԲ կցրդին՝ յաւելու զյիշատակարանս բնագրին. «Անկերթ վերակացութիս սրբոյ անաղատիս, ողորմեալ Տէր իմ Յիսուս»:

«Այնմ բնակութեան արժանի արասցէ Քրիստոս Աստուած զստացող զրոյս զԳրե-

զոր զատաճնորդ անապատին և զաշխատեալքն ի ամա, և որ լի որտիւ զամէնն ասին»:

«Բժշկեա Տէր աստուածային սպեղանեօք քո զխոսայթեալ վերս հողոյ զբողկան սուրբ մատենիս Գրիգորի սպասուորի սուրբ անապատիս Ակնեբոյ»:

ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆ ԵՐԿՐՈՐԻԻ ԿԱԶՄՈՒԹԵԱՆ
ԳՐՈՅՍ, (նօտրգիր)

«Ի թուին Ռիօն, նորոգեցաւ վերստին սուրբ զիրքս ի զիւղաքաղաքն ի Թլիուրան, ի դուռն սուրբ Կարապետին, ի հայրապետութեան տէր Պետրոս քաջ բարոնապետին մկրտյ, և յատաճնորդութեան տէր Կարապետին և աստուածաբան վարդապետին, ձեռամբ անարժան թուումայի աշակերտի Աղաչեմ չլինել մեղադիր մեզ վասն պակասութեան զրօցս՝ և խաչնիւխուրն լինելոյ. քանզի յայժ աշխատ եղաք և ոչ խաչադո՞ք դռնիւ զպատանս որս, և այլ ուրիշ: Այլ քայլ իայց զայն որ յայտնի դոյ ի զիրոս ուսցիս, և զմեզ անպարսաւ թողիս»:

Ս. Ե Փ Ե Մ Ի

Կ Յ Ո Ի Ր Դ Ք

ՎԱՍՆ ՔՆՈՅ

ԵՒ ԱՐԹՆՈՒԹԵԱՆ*

Մի տալք իշխանութիւն քնոյ թագաւորել յանդամս ձեր: Լուարուք զաղէտն զոր գործեաց յերկրի. քասքնեցէք և փախերուք ի նմանէ: Զի կողոպտեցաւ ի քօռն Ագամ՝ կողիւն որ առաւ ի նմանէ: Յարթնութեանն մի էր, իրրեւ ննջեաց՝ բաժանեցաւ և եղև յերկուս: Նոյ՝ ծանր այպանեցաւ քնոյն որ ծնաւ ի նմանէ: Յարթնութեանն՝ զգաստ էր և պար-

* Սա և յաջորդն՝ ի Գ ճառընտրէն առեալ. տ. յԱզգին, յէջ 9:

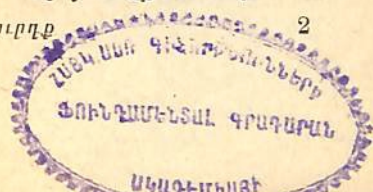
կէշտ, և ի քունն՝ մերկացաւ և առակեցաւ: Ղովտ, դարձեալ ի ձեռն քնոյ իւրոյ կողոպտեցաւ և ոչ զգաց: Մեծացան արթունքն ի գանձէ նորա, և եղեն յաղբս բազումս: Զի եթէ ընդ արդարս զայն գործեաց քուն, և ոչ զգաց ի գողանալ զնորս, քանի՞ եւս երկիցուք մէք մեղաւորքս ի քնոյ՝ զի մի տիրիցէ մեզ:

Ի քուն մեռան անդրանիկքն Նգիպոսոսի՝ և ոչ զգաց թշուառականն այն: Բայց իբրեւ զարթեաւ և յարեաւ՝ ապա զգաց շարուածին իւրում: Սիսարա, որ սկայութեամբ իւրով ջարդեաց զազգն Նբոյեցեոց, որչափ մեծացաւ յարթութեան իւրոյ՝ նոյնչափ տկարացաւ ի ձեռն քնոյ: Զի Յայել յարեաւ ի վերայ նորա, և վարեաց ցից ընդ ծամելիս: Քուն՝ նախատինս արար զնա. զի ի ձեռն կնոջ սպան զնա: Սամիսոն ուխտաւորն, որ յորովայնէ զգեցեալ էր զհակալութիւն, ի ձեռն կնոջ, որ այրեաց զՓղիշտ, կուրա-

ցուցին Փղշտացիք զաչս նորա: Նա սպան զառիւծն, և աղուեսօքն այրեաց զՓղիշտ: Քունն նենգեաց և եգերծ զնա, և ի տուէ ընդ երկանս կապեաց զնա:

Իիշերի Մագիամ աւարեցաւ: Արթունքն որ էին ընդ Գեգէոնի՝ ի ձայն փողոյն ընդոստեաւ և զարթեաւ, յարեաւ և ընդ սուր եհան զանձն իւր: Աչ շաղախեցան ձեռք արթնոցն յարիւն ծանրարթուն քունեածիցն: Զահիւք և բարբառովք արթնոցն՝ սլօժեցաւ յարիւն անձին իւրոյ: Գեգէոն հսկուն էր յաղօթս, և զՄագիամ երազքն սահէին: Մարգարեացան նմա յաղթութիւնք, և պատահեաց նոցա պարտութիւնք:

Կողոպտեցաւ ի քուն Սաուղ, զի կորոյս զատուն լօթկի իւրոյ: Զի ի ձեռն տանոյ զոր եհատ՝ առ զթաւաւորութիւնն առ ի նմանէ, և ոչ քառքնեաց նա յայսմանէ: Եւ յաւել միւսանգամ ննջեաց՝ մերկ մնաց ի զինուէ իւրմէ: Զի առաւ ի նմանէ

գեղարդն՝ տէգն իւր, և զկեանսն որ յեա քնոյ շնորհաւ ետ նմա Դաւիթ. զի յայն քնոյ որ յայրի անդ՝ քուն յաւիտենից ննջեաց նա:

Եւ զի հայհոյեաց Ռափսակ և նրնջեաց՝ կոտորեաց հրեշտակն զգօրս նորա: Եւ սերմն զոր սերմանեաց ի տուէ՝ հնձեաց ի գիշերի: Զի Ռափսակ ննջէր ի գահոյս իւր, և Եղեկիէլ արթուն էր յաղօթս: Էջ զուարթուն յաղօթս արթնոյն, և սատակեաց զբանակս ննջեցելոցն: Սիոն լի էր աղօթիւք, և բանակն Ասորեստանի՝ մեռելովքն: Հսկողքն՝ որ ի քնէածիցն հայհոյէին, ննջեցուցին քուն յաւիտենից:

Գիշերաւ աւերեցաւ Բաբել ի Սրաց՝ որ հսկայունքն էին. քանզի ի մատնէլ ետ զհոյակապն ընդ ամենայն երկիր: Զի այն որ ննջէն՝ հանգերձ արթնալն՝ մի են, և չեն մի նոքա: Հանգիստ քնոյ ոչ մնայ, և պահեալ է հատուցումս աղօթից: Այս վաստակ որ յանդամս մեր,

յաճախէ մեզ շահ ի բարձունս: Անցանէ վաստակս այս մեր, և կայ մնայ վարձան յաւիտեան:

ՎԱՍՆ ՀՍԿՈՂԱՅ

Ժուժեցայք փոքր մի, առաքինիք, բառնալ զժանրութիւն խաւարի, զի ահա փոքր մի՝ և կատարեաց զժամս իւր, և գայ առաւօտ՝ ուրախ առնէ զմեզ: Գիշերի հսկեցին աշակերտքն, և զի նիրհեցին ի տրամութենէն, եպերելով եպերեաց վարդապետն զնոսա: Հաստատիչ բնութեանցս՝ ոչ բռնադատէր զտկարս՝ եթէ ո՞վ է մարդկութիւնս որ յաղթէ քնոյն: Եւ ոչ պատուիրանագրէր դարձեալ, թէ ոչ՝ զի յաղթեալ լինէր: Եղեւ րուք, ասէ, հսկեցողք, պահէլ զժամ փեսային որ գալոցն է:

Չորս պահս ետ մեզ պահէլ զամենայն գիշերս կենաց մերոց, զի յորում ի նոցանէն եկեսցէ փեսայն՝ գտցէ արթուն զԵկեղեցի իւր: Թէ-

սկէտ ծածկեաց զժամն և զօրն իւր, և ոչ յայտնեաց զժամ ծագմանն իւր: Այլ զի ի գիշերի առնի յայտնութիւնն իւր՝ ահա գուշակեաց ընդ չորս կողմանս: Պահեսցուք այսուհետեւ զժամ փեսային՝ որպէս ուսաք մէք պատուիրան: Զի թէ յաւուրս մեր ոչ եկեսցէ՝ ոչ զլանայ զմեզ ստուգութիւն նորա:

Որպէս գովիք՝ վարեսլիք, ասաց վարդապետն ցաշակերտան իւր: Հաւածեսցուք զքուն յաչաց մերոց՝ պատրաստ լինել գալստեան նորա: Յանկարծուստ փայլատակէ փայլակն, ճայթէ ճայթիւն՝ և ընդուսուցանէ: Յանկարծուստ խաղայ անդրանիկն, և շարժէ զզօրութիւնս երկնից: Սաստկութիւնս ամենայն փայլատականց, և արշաւիրք ամենայն որոտմանց, իբրեւ զհագագ և զօշինջ են յաչս յայտնութեանն Քրիստոսի: Խաւարի արեգակն յերեսաց նորա, և լուսին խափանի, և Զնջի խաւար և պակասի ի ձեռն

ծագման մեծի նշանին, և սփռի քուն և նիրճ յաչաց: Եւ խափանի ցանկութիւն անդամոց՝ և միաբանութիւն տարածի, որոց ոչ առնի պակասումն: Ամենայն որ պահէ ըզժամ փեսային՝ ուրախ առնէ զնա ի յայտնութեան իւրում. զի իրաւունք են հանգուցանել զանդամն որ բարձին զծանրութիւն ի կեանս իւրեանց:

Սկեսցուք ըստ կարի մերում, ապա թէ ոչ՝ քան զկար մեր: Ժիրք որ վաստակին ի միջի մերում՝ նոքօք կշտամբի վատութիւնն մեր, զի ոչ սկեցաք յերեկօրեայ: Մի լիցուք երբեք ծանրարթունք. զի է որ սկէ զգիշերն ողջոյն՝ մէք սկեսցուք գոնէ զկէսն: Զինչ օգուտ է զինջեցաքն երէկ. յաւելցուք ննջեսցուք այսօր: Յաճախեն սկեսցողքն յաղօթս, և քնեածքն համարին երազովք: Գտի շունչ հսկեցողաց, և պարկեշտ լինի միաք նոցա: Եւ ի շունչ քնեածաց՝ ժողովեալ է խաբէութիւն մոլորու

Թեան տեսլեանց: Փառաւորի շունչ
Հսկեցողաց զբաղմամբ իւրով որ ընդ
Աստուծոյ, և շունչ քնեածաց՝ լինի
խաղ չարի: Յերազս իւրեանց աղ-
տեղին ի ձեռն տեսլեանց իւրեանց,
և տիրեն կարիք ի վերայ նոցա: Եւ
քուն՝ որ կարծեցին թէ հանգիստ
է, եղև ամենեւին աշխատութիւն:

Թափառին ընդ բազում տեղիս,
և ցնծան և վշտանան յանօգուտս:
Ընդ ամենայն կողմանս բլացան և
դարձան, իբրեւ ոչ փոխեցան ի մար-
մնոց իւրեանց, զի ոչ եղեն հսկման
Աստուծոյ: Տիրեաց սատանայ ի տե-
սիլս նոցա՝ զի ոչ ժողովեցան ի
դունն Տեառն իւրեանց: Հսկեցողաց
յաճախեցին շահք իւրեանց, և քը-
նեածից՝ յաճախեցին երազս իւ-
րեանց: Պաշեալ է վաստակ հսկե-
ցողաց, և դառնայ յոչինչ ժողով
երազոց:

Եղեցի ինձ յիշատակ ի միջի ձե-
րում, հսկեցողք, որ բարձեք զձան-
րութիւն: Ահա զբազումս յորդորեմ
զի եղեցին արթունք:

ԿՅՈՒՐԴ ԺԶ.*

... իբրու յերկարէ թէ ժամա-
նակաց նորա: Հսկումն որ ծանր է
ամենայն ումէք, յոյժ թեթեւ առ
նոսա: Փեսաւէրք էք դուք որք հրա-
ւիրեցայք ի հարսանիս փեսային որ
ոչ վախճանի: Հալածեսցուք զքուն
ի բրաց մերոց՝ օրհնութեամբք շըր-
թանց մերոց: Զի եթէ անդ ուրախ
լինին ուրախութիւն՝ որ գայ զեղջ
ողւոց, ո՞րչափ եւս ուրախ լինիցին
աստ ուրախութեամբ՝ որ հարիւրա-
պատիկ ժողովէ զսերմն իւր: Եւ զի
անդ բարբառք փողոց՝ աստ քնարք
սաղմնաց: Անդ բորբոքեալ նգո-
վեալք չարին, և աստ օրհնութիւնք
Աստուծոյ: Անդ երկրորդէն զկարիս
ատելիս՝ զոր դործէ ցանկութիւն
ի մարդկութիւնս, աստ երկրորդէն

* Աստի սկիզբն առնու օրինակս մեր,
անվերնագիր:

զկարիս օրհնեալս՝ զոր կրեաց Տէր
և ծառայք իւր: Զի եթէ ի ձեռն
փողոց և քնարի բառնան զքուն յա-
չաց մարդկան, և այն որ յամենայնէ
աստամբէ՝ զօղաջիւն ծնծղայիցն
ցրէ զնա: Աստ զի հնչէ հոգի սրբու-
թեան ի բերան Դաւթի քնարի իւ-
րոյ, քանի՞ եւս թաղաւորեացէ ի մեզ
արթնութիւն, զի զօրութեամբ բա-
նից նորա իմաստնասցուք: Քուն՝
հալածեալ ի խաղուցն՝ պարտի, և
լկութիւն յաղթեաց նմա. քանի՞
եւս յաղթեացէ սրբկեշտութիւն:
Փեսայ ներքին՝ ուրախ լինի ի հըս-
կման հակառակ սգոյ. փեսայն վե-
րին ուրախ լինի ընդ յստակ հսկումն
սրբոց սգացելոց: Որ պարտի ի ծան-
րութենէ այսր քնոյ անդամոց՝ Ժա-
մանակեան փեսաւերաւ կշտամբի,
զի հալածեալ է քուն յաչաց նորա:
Անդ արթնութիւն առանց խոստման, հըս-
կման մերում՝ հանգերձեալ է փառք,
և դրախտ փափկութեան խոստա-

ցեալ է: Թէ յայնմ հսկման ցըն-
ծութիւն է, ահա պարկեշտութիւն
յայսմ հսկման: Եւ զի լի ամենայն
փեսաութեան է այն, այլ և հոծեալ է սա-
հիւք: Այն հսկումն անցանէ, եղ-
բարբ, և պահեալ են ամենայն ներ-
կուածք իւր, և այս հսկումն խափանի՝
և մնայ դանձ կենաց իւրոց: Մեղք
ծածուկք որ ժողովեցան ի հսկման
Ժամանակեան փեսայից՝ առարկէ ըզ-
նոսա, ի մեծ ի ծագման Որդւոյն Աս-
տուծոյ փեսային յաւիտենից: Զի
անդ ամենայն ոք պատրաստի գայ-
թակղեցուցանել զայն որ լսէն նմա.
աստ՝ պատրաստեալ է ամենայն ոք
օգնել այնմ որ լսէն նմա: Անդ ամե-
նայն ոք զերեսս իւր ցուցանէ ըն-
կերի իւրում ի փեսայէ. աստ՝ ահա
ի ձեռն փողոյ զգուշացեալ են եղ-
բարբ միմեանց: Նոքա կոչեն զցան-
կութիւն յինքեանս, լրովն որ մասնէ
յականջս նոցա. աստ լսեն զբար-
բառ Հոգւոյն որ սրբէն զմիտս նոցա:
Անդ ամենայն ոք պնդանայ մեղան-

չէլ ընկերի իւրում. աստ ամենայն
ոք Ժրանայ շահէլ զանձն և զընկեր
իւր: Անդ ի խաղ և ի ծաղր երթան.
աստ ի լալ և ի սուգ գան: Զպար-
տիւն զոր Ժողովեցին անդ՝ այսու
հսկմամբ քաւեն: Եթէ հսկումն որ
այսպիսի փնասուք լի է՝ սիրելի է և
թեթեւ, հսկումնս մեր բազմաշահ
քանի ևս գգուեսցի ի զուարթնոց:

Առցուք մեզ օրինակ բարի յայնմ
լիտի հսկմանէ. արթնութեամբ մի-
մեանց նմանեցուք, և օտարացուք
ի խորհրդոց նոցա: Եւ զի նման են
խորհուրդք նոցա բարբառոցն որ
անկանին յականջս նոցա, նմանեա-
ցին խորհուրդք մեր բարբառոց հոգ-
ւոյն զոր լուաք: Խափանեցաւ խաղն՝
և կայ փնաս իւր. անց հսկումն և
կայ անօրէնութիւն իւր: Մեռան ա-
սողք և լսողք, և պահալ է գա-
տաստանն աշեղ առենին: Մի եմբ
աստ և անդ, և չեմք հաւասար. բայց
աստ առաջական և վշատող մասք: Զի
ինչ որ անօգուտ է՝ թեթեւ է առ-

նեղեաց իւրոց. և ամենայն ինչ որ
լինի յուսով՝ վաստակով կատարէ
դայն մարդ: Զի ստիպէ չարն և ճէպէ
ի հսկումն որմեղանէ հսկողաց. նոյն-
պէս անդաստէ դայնոսիկ որ հսկեն
վասն օգտի:

ԿՅՈՒՐԴ ԺԷ.

ՕՐԸՆԵԱՆ, Է ՈՐ Ի ՀԻՆԳ ՆԿԱՆԱԿԷՆ
ՅԱԳԵՑՈՅՑ ՀԱԶԱՐՍ ԲԱԶՈՒՄՍ

Որ քննես զճնունդ Որդւոյ, պատ-
մեա զպարգեւէ նորա, թէ զիարդ
ի հինգ նկանակէ յազեցան հաղարբ
բազումք: Օրհնեալ որ ի հինգ նկա-
նակէ յազեցոյց հաղարս բազումս:
Ի հինգ նկանակէն յազեցան, եթէ
նկանակքն նկանակս ծնան: Եւ
զիարդ ծնան նկանակքն այն՝ առանց
յղութեան և ամուսնութեան: Օր-
հնութիւն ձեռացն՝ որ ի նոսա յղա-
ցան նկանակքն զմիմեանս: Հինգ նր-
կանակքն այն ծնան բիւրս և հաղարս

նկանակաց. զորս մանուկն բարձեալ
ոճնէր, լցաւ ի նմանէ բնաւ անա-
պատն: Եւ որք ի գաստառակի ծրա-
րեալ էին՝ երկոտասան սակառիները-
խարեցին:

Ասացէ քննողն, զխորդ ծնան
նկանակէն զմիմեանս: Ո՞ր էտ աճումն
նկանակացն՝ որ ամուլն էին բնու-
թեամբ իւրեանց: Եւ զի նկանակէն
զմիմեանս ծնան առանց ամուսնա-
նալոյ և սրբապէս, ո՞ր բաժանեացի
ի ծննդենէ սուրբ անդրանկանն Մա-
րիամու: Ա՛ռ Տէրն մեր զՀինգ նկա-
նակն, և անդրէն իբրեւ Հայեցաւ
յերկինս՝ եռացին նկանակէն ի ձեռս
նորա. և զարմանք կալան զաշա-
կերտան նորա: Զի Հինգ էին՝ ամենայն
ոք գիտէր, և ևթէ զխորդ բազմա-
ցան զայն ոչ ոք գիտէր: Առաքեալքն
կրէին ի ձեռաց նորա. ո՛չ ևթէ եր-
կոտասանքն միայն կրէին զՀացն ի
ձեռաց նորա, այլ և ևթանասուն և
երկուքն կրէին Հաց Հաղարաց մարդ-
կան: Զի ևթէ և ամենայն Ժողովուր-

դեանն կրեալ էր Հաց ի ձեռաց նորա,
պարտէին ի բազմութենէն զոր կո-
տորէր արարչութիւնն նորա: Եւ
իբրեւ մատեաւ Շմաւոն, կարծեաց
թէ իւր եւեթ բաւական գուցէ: Անդ
լի բազկովք իւրովք առնոյր՝ և ի
ձեռաց նորա ոչ պակասէր: Առաջի
բազմականացն բազմանայր, և ի վե-
րայ ձեռաց նորա աճէին, և ի բազկէ
Որդւոյ օծելոյ ո՞չ որ ասացէ՝ թէ
քանի աճէր:

Հաղարք Հիւանդաց և ախտաժէտք
էին յամենայն կողմանց: Յետ բժըշ-
կելոյ զախտս նոցա՝ յագեցոյց զքաղ-
ցութիւնս նոցա: Առաքինութիւն
առանց թուոյ, ի Հիւանդս առանց
Համարոյ՝ արար նա ի Ժողովուրդն
յայն: Եւ յեա քննելոյ աւուրս երիս՝
ապա արար սքանչելիս, որում վը-
կայեաց Ժողովուրդն ամենայն: Յա-
մենայն ումեքէ փառաւորեցաւ, զի
ամենայն ոք լցեալ յագեցաւ: Անոյշ
էր Հաց անապատին՝ իբրեւ զմանա-
նայն յանապատին: Մանանայն՝ այ-

գուց աստականէր, և նա որչափ ընդերկարէր՝ անոյշանայր: Սակաւ էր հացն որ նշխարեցին, զի երկոտասան սակառի նշխարեցին: Յոյժ էր հացն զոր կերան, և առաւել եւս զոր նըստարակն բարձին: Ոչ ունէին որովայնք նոցա՝ որչափ ունէին չալակք նոցա: Յորովայնսն չափով բարձին, և առանց չափոյ՝ ի չալակս իւրեանց: Յագեցան, նստարակեցին և նշխարեցին: Եւ զի ոչ ոք էր որ առնոյր՝ ժողովեաց յանապատին, զի մի կորեցէ նշխար օրհնեալ հացին:

✠ Օրհնեացէ Տէր զյարկս ձեր յաղօթից երկրպագուաց իւրոց: Զի զսուրբան ուրախ արարէք՝ ուրախ լինջեք ընդ հրեշտակս նորա:

ԿՅՈՒՐԴ ԺԸ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՏԷՐ ԵՒ ԱՆԴՐԱՆԻԿՆ,
ՈՐ ԿԵՐԱԿՐԷ ԶԱՄԵՆԱՅՆ ԱԿՆԱՐԿԵԼՈՎ,
ԿԱՄԱՅ ԻՒՐՈՅ

Օրհնեալ Տէր հոգաբարձու քաղցելոց որ ընդ չորս կողմանս, զի ուստի ոչ ակն ունի՝ անտի պարաստի նմա կերակուր: Ո՞յր միտք կարծեցին երբեք եթէ ագուաք կերակրեն զմարդ. և այսր որ ամենայնի գթուարին է՝ դիւրաւ գործեաց առ Եղիա: Իբրեւ ասաց ցնա Տէր իւր՝ Թէ Թագիր ի ձորն Քերիաթու, խորհեցաւ արգեօք՝ Թէ ո՞րեքիցէ կերակուր յանապատն աշագին: Թէրեւս կարծէր եթէ մանաւայ բերիցէ նմա իբրեւ ժողովորդեանն. կամ իբրեւ զՄովսէս միայն առանց կերակրոյ ի գլուխ լերինն: Մինչդեռ խորհէր վասն այսորիկ, կամ մինչչեւ խորհեալ էր,

ասէր ցնա, թէ ագռաւուց չրամա-
յեցի կերակրել զբեղ: Իբրեւ ասա-
ցաւ այս Եղիայի, լուան ագռաւք
զպատգամն նորա: Ի ծննդենէ և ի
սիրելոյ օտարացան՝ զի կերակրեսցեն
զմարդարէն: Ագռաւք փախչողք ի
մարդկանէ՝ համբուրեցան ընդ Ե-
ղիայի, զի ոչ միայն հաց բերցեն նմա՝
այլ զի լիցին նմա բանից ընկեր: Եւ
զի անարգեաց զչէն մարդարէն՝ և եւ
նա ի ձորն ահագին, ագռաւք օտա-
րացան յանապատն, զի ցանկացան
չինութեան մարդարէն: Անդ արա-
րին բնակութիւն և արօտս. անդէն
տածէին և ոչ փախչէին յերեսաց
նորա, զի եղիցին նմա ի զբօսանս:
Ի ժամու ճաշոյ ուտելոյ՝ երթային
նոքա ստիպաւ, զի մին բերիցէ հաց
ի բերան, և միւսն միս ի շրթունս
իւր: Ի հասարակ աւուր՝ առ երե-
կոյի, զի հանգչի ամենայն թեւ ի
վաստակոյ, նոքա աշխատէին հան-
դերձել ճաշ և ընթրիս մարդարէն:
Եթէ վաստակէին և եթէ ոչ: Ի ժա-

մու զի ժողովի թեւ, ի հասարակ
աւուր՝ բերէին ճաշ, և երեկոյի՝ զըն-
թրիս նորա: Թերեւս ոչ ինչ ճաշա-
կէին, զի ուսան պահս նորոգապէս:
Զի ի կերակրոյ նորա կարձեալ էին՝
յամենայն կերակրոց գտան օտարա-
ցեալ: Մին ունէր հաց ի բերան, և
միւսն միս յատամունս իւր. և ոչ
զինչ կամ էր նոցին՝ գիտէին: Իբրեւ
զնէին առ սեղան նորա զհացն և
զմիսն, կային առ նմա մինչեւ ուտէր
նա՝ զի կերիցեն ի նշխարաց նորա:
Ի հացէ նորա ուտէին որչափ եղեւ
ի ձորն Քորիաթու: Եւ նա՝ որ կե-
րակրեաց ի Հարթաք զայրին, և զա-
գռաւսն՝ ի ձորն Քորիաթու: Հո-
գաբարձուք մարդարէն՝ կարօտէին
մարդարէն, զի ի նորա պատճառս
կերակրեցան: Քաղցեալքն այն կե-
րակրեցին զնա, և քաղցեալն դարձաւ
զքաղցեալսն կերակրեաց: Երկեաւ
և փախեաւ ի մահուանէ, և կեցոյց
զորդի այրւոյն:

✠ Օրհնեալ անդրանիկն որ զթըռ-

չունաւած զկնի կամաց իւրոց, զի կերակրեցեն զԵղիա, և կերակրեացին ի նմանէ:

ԿՅՈՒՐԴ ԺԹ.

ՕՐՀՆԵԱՒ, ՄԻԱՅԻՆՆ ՈՐ Ի ՊԱՐԳԵՒԷ ՆՈՐԱ
ԿԵՐԱԿՐԷՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ԱՐԱՐԱՌՔ

Աստուած որ կերակրեաց զծառայս իւր ագռաւութիւն որ յափշտակեն զայլոց, օրինակ էր մեծատանց՝ զի նմանեցեն թռչնոց: Զի կեցին ի ձեռս Եղիայի ագռաւք՝ այն որ կերակրեցին զնա. ի նոցայոյն տայր նոցա: Զի կէին ի նշխարէ ի նորա, որք վաստակեցին կերակրեցին ըզմարդարէն: Ոչ ստացաւ զհատուցումն նոցա, ի ձորն յոր հանդուցին զնա՝ յաճախեաց ի նմին զհանգիստ նոցա: Կեանք խոստացեալք եթէ գոյին թռչնոց՝ անդ հատուցանէր նոցա. արդ զի այս աշխարհ էւեթ է նոցա՝ յայսմ աշխարհի հատոյց

նոցա: Եթէ ագռաւք որ անկարձէին, առին զհատուցումն ի մարդարէն, զմարդիկ՝ որոց խոստացեալ է զհատուցումն, զիմրդ զրկիցէ բարերարն: Հաճեալ էր ընդ ձորն Եղիա, զի առանց հոգոց էր ի նմա: Սակաւ էր աիւ աղօթից նորա, և գիշերն ողջոյն՝ խնդրուածոց: Աքաաք ի նմանէ հեռի էր, և Յեզաբել կին նորա՝ ի բացեայ էր: Ի հանգանակաց սուտ մարդարեկցն խնայեաց զնա անապատն. խաղ՝ աղօթքն էին նմա անդ, և ագռաւքն՝ ի զբօսանս: Հանգիստ կատարեալ էր նմա, և զի մի աստանդեցին միտքն նորա՝ զագռաւսն ի զբօսանս առաքեաց նմա: Առնոյր ի բերանոյ նոցա զհացն և զմիսն զոր բերէին, և զնէր ընդ ատամամբք նոցա հաց և միս զոր նշխարէր: Որպէս համբուրեցան ընդ Ագամայ և Նոյի դաղանք և թռչունք, համբուրեալ էին ընդ Եղիայի ագռաւք պաշտօնեայք նորա: Եւ ագռաւ ի տապանէն և ոչ յաւել մտանել ան-

դրէն, բայց սոքա հացիւ և մսով
գային առ նա: Գիտեմ՝ զի եթող
զնոյ մինչ գազանք և թռչունք առ
նմա էին, նոքա յարեցան առ մար-
դարէն իբրու միայնացաւն յամե-
նայնէ: Նոյ որ կերակրէրն զնոսա
հանապաղ՝ փախչէլ կամէին ի նմա-
նէ. և լեզիւա նոքա կերակրէին՝ և
ոչ թողոյին և փախչէին ի նմանէ:
Ասեցին զէն որ ի տապանին, և սի-
րեցին զաւեր ջրհեղեղին. և նոքա ա-
սեցին զէն՝ և սիրեցին զաւեր ի բան
ընկերութեան մարդարէին: Ագռաւ
որ ոչ պահեաց զմիաբանութիւն ընդ
ամուսնոյ իւրում ի տապանին, այլ
եթող զնա ընդվայր՝ և մոռացաւ, և
ոչ յաւել եմուտ առ նա, կայր մնայր
առ մարդարէն հանգարտութեամբ
և ոչ եւս մեկնէր ի նմանէ: Ագռաւ
որկորեայ և անողորմ՝ եղեւ կցորդ
մարդարէին, կերակրէլ և դարմանէլ
զնա: Զորն Քարիւթու տրամեցոյց
զլեզիւա ջուրբքն որ ցամաքեցան. և
զագռաւն եւս տրամեցոյց՝ զի միայ-

նացան ի բան ընկերութենէ նորա:
Իբրու գնաց անտի Եղիա, ագռաւքն
բարբառով խնդրէին զնա. հայցէին
զկերակուր նորա, և զընդելութիւն
և զհամբոյր նորա: Թերեւս չոգան
ըստ սովորութեան հասարակ աւուր
և երեկորեայ՝ բերել, և զի ոչ գը-
տին ըստ սովորութեան, դարձան
անդրէն տրամութեամբ: Կամ ար-
գեօք՝ և չոգան իսկ ոչ. զի անդրէն
իբրու գնաց Եղիա՝ օտարացան ի հո-
գաբարձութենէն յորում էին նոքա
առ Եղիայի: Մերկացան զսէր մար-
դարէին՝ զի հոգացեն զանձանց իւ-
րեանց, որք ընդ իւրեանց և ընդ
նորա հոգային: Գիշերի գնաց ի ժո-
ղովրդենէն, զի գուցէ տեսանիցեն և
սպանանիցեն. գիշերի գնաց ի ծոր-
ծորոյն՝ զի մի տեսցեն ագռաւքն և
տրամեցին: Զի ասեցին զնա որդիք
ազգի իւրոյ՝ ագռաւքն որկորեայք՝
սիրեցին զնա: Եւ զի տրամեցոյց զնա
աղատութիւն՝ գգուեցին զնա թրու-
չունք:

ԿՅՈՒՐԴ Ի.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԵՏ ՄԵԶ ԿԵՐԱԿՈՒՐ
Ի ԴԱՐՄԱՆԻ ԿԱՐՏՈՒԹԵԱՆ ՄԵՐՈՅ

Ագուաւք որ կերակրեցին զԵղիա՝
ի ձեռն Եղիայի կերակրեցան, զի
եւ վարձս նոցա՝ և կերակրեցան ի
վաստակոց իւրեանց: Եբրայեցւոց
պահասեաց ջուր, և նոցա հաց նշխա-
րեալ էր: Մարգարէք՝ հացի քաղ-
ցեալ էին, և ագուաւոց՝ միս մթե-
րէր: Եւ զի հալածեաց Յիզաբէլ
զմարգարէսն, և կերակրեաց զնոսա
ի տանէ իւրմէ:

Ո՞վ ասացէ թէ զմարգարէս կե-
րակրէր Աքաաբ Թագաւոր, թէ պէտ
և նոքա կերակրեցին: Զի չէր գիտակ
այնմ որ գործեաց Աբգիլու առ հա-
րիւր մարգարէսն. զինա կերակրեաց
զմարգարէսն ուստի ակն ոչ ունէին:
Ո՞ր կարէր իմանալ եթէ ի տանէն
Աքաաբու կերակրին նոքա: Սակայն

կերակրեաց զնոսա որ կերակրէ ի
սկզբանէ մինչեւ ի կատարած զոր-
դիս մարգարան, և զանասունս և զսո-
ղունս և զԹուչունս երկնից: Իբրեւ
եւ Աբգիլու զոր ինչ ունէր՝ մարգա-
րէիցն, սկսաւ գողանալ ի տանէն
Աքաաբու զի արկեց շունչ ի մար-
գարէսն. և որ գողանալով գողանայր՝
պարտ էր զի համար տացէ ամե-
նայնի: Մինչ կամէր հատուցանել
զփոխս, վաղվաղեաց վարեաց զնա
մահ: Եկին ծառայք տանն Աքաա-
բու սրահանջէլ զսլարաս Աբգիլու,
և զի ոչ մնացին նորա ժառանգու-
թիւն, զժառանգան ծառայս արա-
րին: Մատուցեալ մայր նոցա առ
Եղիշեայ և յիշեցոյց զգործս առն
իւրոյ. զի ոչ զորդիս իւր կեցոյց
փոխովք՝ այլ զմարգարէս կերա-
կրեաց փոխովք: Այր իմ մեռաւ,
ասէ, և դու գիտես զի երկիւղած
էր յԱստուծոյ, և աէր պարտուց
եկեալ վարէ զերկուս որդիս իմ
իբրեւ զծառայս. չէ արժան թէ ծա-

ռայեսցէ զաւակ արդարոց՝ անօրինաց: Մի սրտորանօք կամ յերկիւզէ լծեսցին ի լուծն Բաճաղու: Թէպէտ և փոխ առ Աբգիու, այլ Աստուած եղև երաշխաւոր նմա, իբրեւ զաւսուչ Աստուած՝ Հատոյց զպարտան Աստուծոյ: Ասէ ցնա. Ժողովեա՛ւ ամանս զգրացեաց և զգեղջից քոց, և յորժամ լցցես զնոսա ջրով՝ աման մի լի հանցես առ իս: Եւ նա ընդ մի կողմն, և որդէք իւր ընդ միւս կողմն: Ամենայն գեօղն զարմացեալ էին ընդ ունայն ամանոցն զորս Ժողովեաց: Որ տեսինն զնա իբրեւ մերձեցաւն՝ չէին կարօտ հարցանելոյ. և որ ոչ տեսինն, յայնմանէ՛ զի Ժողովէր զամանսն՝ գիտացին: Ի ծուփս էր ամենայն ոք, թէ իւ իւր ընդու զամանսն, և իւ կարասցէ հասուցանել զբազում պարտան Աբգիայ: Փոխեաց նա զջուրն յեղ, և փակեաց զգրուանն ընդդէմ իւր, զի մի լիցի նա այսպնեալ ի մարգարէից և ի բրմացն Բաճաղու որ Ժողովէին ի տեսիլ նորա:

Իբրեւ ելից զամանսն ջրով, եհան զմինն, որպէս առ պատուէր: Իբրեւ զմի ամանն արարեալ՝ յամենայն ամանսն արկանել յղեաց զնա, արկ նա ի ջրոյն որ եղև եղ, յառաջնոյն՝ յայլսն. և ոչ ջուրն զեղն փոխեաց, այլ եղն զջուրն այլադուռեաց: Զամանն զոր եհան առ մարգարէն՝ նոյն Ժամայն յեղ չըջեցաւ. և այն ամանքն յորս նոյն արկ՝ ահա կային ի բնութեան: Իբրեւ արկ նա ի ջրով ամանսն և ասէ ցորգիս իւր՝ մատուցէք եւս, և իբրեւ ասացին թէ սպառեցան ամանքն՝ դարձան յեղ ամենայն ամանքն: Եւ զի փակեաց զգուռն տան իւրոյ ընդ երեսաց ձաղանաց ի ընուրն զջուրն, եբաց նա իբրեւ ի փառս՝ ի Ժամու զի դարձան յեղ: Տեսին նշան և ետուն փառս Աստուծոյ ի վերայ երկոցունց. զի փոխեաց զջուրն ի ձէթ, և հատոյց պարտս ընդ Աբգիայ: Եհան և վաճառեաց այրին և մեծատանց և աղքատաց: Եւ տունն Աբաաբու առ

դուրս նորա գային գնել եղ ի նմանէ։
Աւելի քան զոր խնդրեաց նա ետ նմա
Եղիշեաւ խնդրեաց զի հատուցէ
զսարտա իւր, ետ նմա զի հատուցէ
և կերակրեսցի։ Արար յանկարծակի
մեծատուն, զոր ստացաւ նախ քան
զամենայն։

Տեսէք որպէս հատուցանէ ստոյգն
այնոցիկ՝ որ առնեն զողորմութիւն.
զի ոչ միայն զոր ետուն տայ նոցա,
այլ առաւել և աւելի տայ։ Զի զա-
մենայն զոր աստ տայ մեզ՝ ոչ հա-
մարի ի հանդերձեալն, զի այս ամե-
նայն աւելորդ է, առեալ լինի որպէս
ասաց։

ԿՅՈՒՐԴ ԻԱ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԱՃԵՑՈՅՑ ԶԾՈՅՍ ԱՄՈՒԼ Ի
ՄԵՋ ՏԱՆ ԿՆՈՋՆ ԱՅՐԻՈՅ, ԶԻ ՍՐՈՒԱԿԲ
ԵՒ ՍԱՓՈՐԲ ԱՄՈՒԼԲ՝
ԻՆԱՆ ՅԱՆԿԱՐԻ ՅԱԿԱՆ ԹԹԱՓԵԼ

Զի աղքատ էր կինն՝ մեծացաւ.
զի քաղցեալ էր՝ և յագեցաւ. և զի
մուրանայր յամենայնէ՝ ետ նա կե-
րակուր ամենայն ումէք։ Եւ զի բա-
խեաց զգուրս բազմաց՝ կային բա-
զումք առ դուրս նորա։ Հատոյց
փոխանակ սակաւուց, և արար շը-
նորհս բազմաց։ Ակն բարի ստացեալ
ունէր, զի բղիտումն ալէր բացեալ
ունէր։ Պանծք արքունի ընդ նովաւ
էին, զի բղիտունք վերնոց ընդ նո-
վաւ էին։ Ետ նա հաց քաղցելոց,
և եղ այրի կանանց, և ի թոնս և ի
գլուխս ամսոց՝ առնէր հանգիստ ա-
մենայն ումէք։ Զի գիտաց զկարիս
քաղցելոց՝ ոչ արգել զհաց ի քաղ-

ցելոց. և զի ողորմեցաւ նմա ձրի Աստուած՝ ոչ արգել զողորմութիւն յուսեքէ:

Իբրեւ մեծացաւ և փարթամացաւ և առ երանութիւն յամենայն ուսմեքէ, չարակնեաց ախտ զմիամօր նորա՝ և եթող զնա շունչ իւր: Եւ ասաց, և ամբաստան եղև զՆղիայէ առ Նղիշայ. Նկիր, ասէ, յիշատակել զմեղս իմ և սպանանել զորդեակս իմ: Մոլեքն ասեն. թէ արգար է՝ ընդէր ևս մանկանն մեռանել: Հեթանոսքն ասեն. թէ մեղաւոր էր՝ զսափորն և զսրուակն ո՛ր աճեցոյց: Ուրախու թիւնն կնոջն դարձաւ ի սուգ, զի անկաւ ի ձեռս քրմաց նոցա: Թէ նա է, ասէ, որ արգել զերկինս, դարձուցէ զշունչ որ միակին է: Զի եթէ լուան նմա ամպք՝ փոխանակեցէ մի շունչ ի ձայնս նոցա: Ի ձեռն հոգւոյ մանկանն որ դառնայ՝ հաւատալի լինի՝ թէ արգել զանձրեւն: Եթէ մեռեալ կեցուցանէր՝ ոչ երկնչէր նա ի մահուանէ. եթէ

շունչ դարձուցանէր՝ ոչ փախչէր նա ի հեթանոսաց: Եհան զմանուկն ի վերնասուռն, և մասց մայրն առ ընկերս իւր: Եւ ոչ յաւուր մահու որդւոյ իւրոյ եմուտ տեսանել զյարութիւննորա: Ի ծործորն փախեալ ի մահուանէ, և ի Հարեփթայ եմուտ ի փախուստ. և զի զերծաւ նա ի մահուանէ՝ որսացաւ զմանուկն ընդ նորա: Որ երկնչէրն ի մահուանէ՝ մեծաբանեաց ի վերայ մահու. փախըստեայն ի մահուանէ՝ թափեաց զմանուկն ի բերանոյ նորա:

Իբրեւ քննեցաւ այրին այսպանու թեամբ աղբատոհմի իւրոյ, ետ նմա զորդին իւր ի գտնիկոնէն իբրեւ ի դրանէ քաղաքին: Անդ սով սպանանէր զնոսա որպէս ասաց մայր մանկանն. և զի ապրեցոյց զնա ի սովոյ անտի՝ զերծոյց զնա ի մահուանէ:

Եկաց յաղօթմարդարէն, և դարձաւ շունչ պատանեկին: Ոչ մարդարէն և ոչ մայր մանկանն տեսին զեւանել և զմտանել շնչոյն: Եւ զի

եա ցնա զորդին մեռեալ՝ և առ ի նմանէ կենդանի, անկաւ և երկիր եպագ մարգարէին և եա փառս Աստուծոյ: Ժողովեցաւ քաղաքն ամենայն ի տեսիլ մեռելոյն որ եկաց. ուրացան զկուռս և ապաւինեցան յԱստուած՝ որ կեցուցանէ զմեռեալս:

Օրհնեալ Տէր որ ուրախ արար զայրին ի սովին՝ զոր հալածեաց ի տանէ նորա, և դարձաւ զուարթացոյց զերեսս նորա մահուամբն՝ զոր հալածեաց յորդոյ նորա:

Վ Յ Ո Ւ Ր Դ Ի Բ.

ՕՐՀՆԵԱԼ Է ՏԵՐՆ ԱՄԵՆԱՅՆԻ, ՈՐ Է
ՀՈԳԱՐԱՐՁՈՒ ԱՄԵՆԱՅՆԻ

Դաւիթ թագաւոր և մարգարէ՝ զԱբիստոփեւ հարցանէր. և զի խնայուուն էին խրատք նորա, եդ զնա մարգարէ՝ երկրորդ: Եւ ոչ զխրատ Հոշայ անարգէր Դաւիթ և որդին

նորա: Եւ զի մարգարէն լուաւ դոյզն մարդոյ, քանի՜ եւս լուցուք մարգարէին: Դանիէլ արքային Բաբելոնի եղեւ խրատաւ բարի խրատու, զի քաւեսցէ զպարտիս արովք և քաւելով ի վերայ անանկաց: Եթէ նա որ կուրացոյց զթագաւորսն, և սպառեաց զորդիս թագաւորաց, և հրձիգ արար զտունս քաւութեան, և առ զսպաս պաշտամանն: Նա որ չարչարեաց զամենայն ոք չար, և հպարտացաւ ի վերայ Տեառն ամենեցուն, և վաթանկանդնեան պատկերին երկրպագել ընդ նորա խորհեցաւ: Իսկ եթէ այնր անօրինի դոյհնար զի քաւեսցէ ի ձեռն արոց՝ որպէս և խոստացաւ Դանիէլ հայրն հոգւոյ, ո՞ր արհամարհեցէ զարովք որ զայոչափ զօրութիւնս ունին: Զի թէ նոքօք կեայր, չէք անօրէնութիւն որ ապստամբէ ի նոցանէ: Որ կարօտ ես թողութեան, տուրք ողորմութեան էն բժիշկ քո: Զնջեա զմեզս քո զոր գործեցեր՝ ի ձեռն

տրոց զոր տացես դու: Բարի են քեզ
տուրք ողորմութեան. ի նմանու-
թիւն են մկրտութեան: Զի չիք քեզ
հնար մկրտելոյ, գոյ հնար արդարաւ
նալոյ արովք յայնմանէ՝ զոր ետ քեզ
Աստուած: Դիր առաջի ծառայից
նորա. փոքուն զոր տաս՝ օրհնի բա-
ղում ինչ որ մնայ քեզ: Ոչ պա-
հանջէ ի քէն ընդ արարածոյ քոյ,
և ոչ ընդ յղութեան և ծննդեան
քո, և ոչ ընդ լուսոյ և ծծելոյ զօդ,
և ոչ ընդ անարգանաց և խաչի իւ-
րոյ, ոչ արար զմեզ նոքօք պարտա-
պանս. քանզի չէ իսկ հնար թէ
հատուցին: Զի որչափ յաճախեա-
ցուք արդարացուք ընդ այսր ամե-
նայնի, յոյժ սակաւ է: Իբրու զա-
մենայն ինչ նա ետ մեզ, թէ տացուք
նմա ի նորայոյն՝ գրէ զանձն իւր ընդ
պարտապանս, զի դարձուցէ մեզ
ընդ միոյ հարիւր: Փոխանակ այսր
որ մնայ ի մէնջ, տայ մեզ զայն որ
ընդ մեզ էր թայ: Փոխանակ այսր որ
ոչ բռնինի, տայ մեզ զայն որ բռն-

ինի: Ո՛ր նիւթ որ ժամանակեան է,
և շահ իւր յաւիտենից: Աստ մնայ
գլուխն, և վարձ նորա յղարկի ընդ
մեզ: Պաշտօնեայ է նա այսր կենաց,
և ոչ իջանէ ընդ մեզ ի դժոխս: Զի
անձամբ իւրով ոչ յղարկի ընդ մեզ,
տրովք և հանգստեամբ ցրուեսցուք
զնա, սիրելիք, զի ցանկեսցուք նո-
վաւ զխրամատութիւնս զոր խրա-
մատեցաք ի ժողովէն զնա: Եւ զի
ոչ ստացաք նովաւ զարքայութիւնն՝
մի երթիցուք նովաւ ի դժոխսն: Մի
երթիցեն ընդ մեզ պարտք նորա, և
մնացէ նա ի ձեռս այլոց: Զի զբա-
բեւացին տրովք իւրոյք քաւէր նա
ի պարտեաց իւրոց. որ զբաղում
պարտս թողու՝ զսակաւ պարտիս
քանի՝ եւս թողցէ: Մինչդեռ գոյ ի
ձեռս ձեր՝ ջնջեցէք նովաւ զպարտս
ձեր:

ԿՅՈՒՐԴ Ի Գ.

ՔԵԶ ՕՐՀԵՈՒԹԻՒՆ, ՏԷՐ ՄԵՐ,
ԶԻ Ի ՇԵՈՐՀԱՅ ՔՈՅ ԿԵՐԱԿՐԻՆ ԱՄԵՆԱՅՆ
ՀԱՒԱՏԱՅԵԱԼՔ

Եւ Ագամայ զգրախան զամենայն,
և արգել ի նմանէ զմի պտուղն:
Եթող նա զամենայն ծառան՝ և դի-
մեաց ի վերայ պատուիրելոյն: Ագե-
նայ նման է սեղանս այս մեր, և ա-
գահութիւն՝ պատուիրեալ ծառայն:
Վարեացուք ամենայնիւ որ տուեալն
են մեզ, և օտարացուք ի հրաժա-
րեցելոյ անտի: Ի ձեռն միոյ պտղոյն՝
կորոյս Ագամ զպատմութեան փառաց
իւրոց: Ի ձեռն աւելորդ կերակրոյն՝
կորուսանէ մարդ զազատութիւն
իւր: Քանի ուտեմք մեք զաւելորդն,
և ծանրանան թեւք արօթից մերոց:
Փոքր ի շատէ կերիցուք՝ զի թե-
թեւացին թեւք խորհրդոց մերոց:
Չափով մատիցուք մեք առ գինի, և

կշռով առ կերակուրս: Մի անցուք
ընդ այս սահման, զի մի գատեացին
զմեզ խորհուրդք: Լուր առաքելոյ,
իբրու հառանէ ի վերայ կերողաց և
արբեցողաց և հաւասարէ սպանո-
ղաց: Ոչ, ասէ, Ժառանգեացեն զար-
քայութիւն: Լի որովայնիւ մերով
կերիցուք. և ընդէր ագահեմք զա-
ւելորդն. զի աւելորդն որ մտանէ՝
հանէ զմեզ յարքայութենէն: Փոքր է
որովայն տեսեամք իւրով, զի բա-
ւական է նմա սակաւ ինչ. յոյժ
ընդարձակ է առաքինութիւն՝ և սա-
կաւ է նմա բազում ինչ: Փոքր ի
շատէ կերիցուք, և կայ յաւիտենից
խոստումն մեր: Եթէ առնուցումք
զաւելորդն՝ ոչ անցանեն նախատինք
նորա: Քանզամք՝ մեք ի պակասու-
թիւն, ընդէր ոչ յառաւելութիւն:
Զի իբրու առնու ոք զաւելորդն՝ գրէ

* Այսպէս է բառք յօրինակին (ծնթ.
ձեռագիր զաղափարիս)։ - Թերեւս կամի
ստիլ Կ-Ե-Մ-Ե-Դ:

զնա ընդ որկորեայս: Ի ժամանակեան սեղանոյս գոհասցուք, զի արժանի լիցուք յաւիտենից սեղանոյն: Մի ի ձեռն անցաւորիս օտարասցուք յայնմանէ՝ որ միշտն կայ:

Են որք հատեալ են ի գինւոյ և յամենայն խորակաց որ առաջի մեր է: Զի ոչ նմանեցաք պահողաց՝ մի նմանեցուք որկորէից: Գոհու թեամբ մատիցուք առ գինի և օրհնութեամբ առ կերակուրս: Օրէն է զի վասն ամենայն իրիք գոհասցուք զՏեառնէ ամենայնի:

Հրեշտակք ցանկացան սեղանոյն Աբրահամու. երիս գրիւս նաշիչ, և որթ հասոյց երից արանց: Գիտաց նա թէ զուարթունք են՝ յաճախեաց հասոյցաւելի, զի ինչխարէ հրեշտակաց բաշխեացէ ընտանեաց իւրոց: Ուտէ հուր զիրս ինչ՝ և միան միացորդք նորա. բայց ի զուարթնոցն ոչ մնաց ինչ, զի դարձաւ յոչինչ կերակուրն: Փոխանակ որթուն՝ խոստացաւ պտուղ. և փոխանակ նաշչոյ

երից գրուաց՝ ծագեաց ի զաւակէ նորա որ երկրորդ Աստուածութենէն:

Օրհնեսցի յարկ ծառայից քոց՝ ի կոխել երկրպագուաց քոց. աճեացէ սեղան սորա՝ յորում ուրախ են սուրբք քո:

ԿՅՈՒՐԴ ԻԴ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԵՏ ՄԵԶ ԿԵՐԱԿՈՒՐ,
ԵՒ ԽՈՍՏԱՅԱՒ ԶԴՐԱԽՏՆ ԱԴԵՆԱԿԱՆ

Ի միտ առցուք, և զբարբ սիրելիք, քանի բարութիւնս ետ մեզ Տէր: Զի ի ծովու, և յերկրի, և յօդս հաստատեալ է կերակուր մեր: Հաստատեաց թռչունս վասն մեր՝ հանգերձ սուրբ անասնովք: Զձկունս գետոց յաճախեաց մեզ, և զծովու եւս յաւել մեզ: Կերակուրք պէս պէս համոց լինին մեզ ի մի ընչէ, և խորախիք անհամարք: Յայանի է՝ զի ի ձիթենւոյ լինին եղք ազգի ազգիք. ի դարման և ի խրախու

Թիւն և ի ջեռուցումն և ի զովացումն: Զի և բեր որթոյ մի է՝ և չէ մի: Մի երեւի, և այլափոխ են սլուողք նորա տեսեալմբ և ճաշակօք: Թի՛ որչափ դարձեալ գինիս բղխէ շանէ փայտ որթոյ, օր մի ողջ սակաւ է ինձ բովանդակել զթիւս նոցա: Ահա լերինք լի են մրգովք, և դաշտք՝ սլուովք ցանկալեօք: Ծով և ցամաք վաստակին բերել զամենայն պէտս մեր: Ահա դարձեալ և նոքին ծառքն՝ պէսպէս պտուղս կարկառուն մեղ: Զի մին բղխէ զպարարտութիւն, և ընկեր նորա զքաղցրութիւն: Ետ մեղ և այլ պտուղս՝ որ նոքօք լուսաւորին աչք մեր և ուրախ լինին նոքօք ծոցք մեր, բժշկին նոքօք ախտք մեր. և կողմանք ամենեքեան իբրեւ զանգամս զմիմեանս հոգան: Համբարի կողմն ընկերի իւրում, և համբարի ի կողմանէ նորա: Խթէ սէր և գութ զերկիր՝ հոգալ զծով որ շուրջ է զիւրեւ, և մեծացուցանէ և ինքն ծով զերկիրս որ

են զեզերբք նորա: Ետ և մեղութեւն ձրի քաղցրութիւն, որ պատուական եւս է: Ետուն որթ և ձիթենի գինի և եղ առանց գնոյ: Ետ կաթն սանդիեցաց, և բուսոյց խոտ անասնոց: Զհիւանդս բանձարով դարմանեաց, և զառողջս կատարեալ՝ հացիւ: Պատրաստեաց երկիր զսերմանս իւր և ծառք զպտուղս իւրեանց. և ոչ երկիր և ոչ ծառք պահանջեցին երբեք մաքս ի մէնջ: Յիսուս հաստատեաց զամենայն, և ետ մեղ առանց գնոց զամենայն. իսկ մեք՝ գնեմք և տամք գնոյ՝ զոր ինչ ձրի շնորհեաց մեզ: Ետ մեղ հողմս և օդ և հուր և ջուր՝ ձրի: Եւ այսպէս բղխէ ի նմանէ ամենայն դարման առանց արծաթոյ: Արգելին ոմանք ջուր ի ծարաւ և մոգք, հուր՝ Ասորեստանի: Արգելին հողմս շինուածովք իւրեանց, և զլուսաւորս յարկովք իւրեանց: Ի մեր սակս տարածանին ամպք, և վասն մեր հոսանք նոցա: Հողմք ի գիշերի և ի

տունջեան ահա վաստակին վասն
մեր: Վասն մեր և արեգակն ծագէ
հանապազ և մտանէ, ղի կոչեսցի
վաստակ ծագումն նորա, և ի հան-
դիսս կատարելով իւրով: Լոյս նորա
հալածէ զխաւար մեր, տապ նորա
հասուցանէ զպառուս մեր: Ընթացք
նորա չափ է տունջեան, և մտանէ
նորա՝ իշխանութիւն խաւարի: Զի
ահա ակամբ է գեղեցկութիւնք, և
բերէ հոտոտէլեաց և քմաց՝ բիւր
ճաշակք և համք:

Սրհնութիւննմա վասն ամենայնի:

ԿՅՈՒՐԴ ԻԵ.

ՈՐՀՆԵԱՒ ՈՐ ԿԵՐԱԿՐԷ Ի ՄԵՐՈՒԹԵՆԷ
ԻԻՐՄԷ ԶԱՄԵՆԱՅՆ ՔԱՂՅԵԱՒՍ ԵՐԿՐԻ

Չանձն իւր հրաւիրեաց առ Զակէ
Տէր մեր, իբրեւ ետես զմիտս նորա՝
զի ծարաւի էր օտարանալ ի մեղաց
և յադահութենէ իւրմէ: Ի մտանէ
Տեառն ի տան նորա՝ բնակեցաւ սէր

ի սրտի նորա: Մերկացաւ միանգա-
մայն յամենայնէ, ի յափշտակելոյ
և ի Ժառանգելոյ: Դատեաց զանձն
իւր յօրինաց, և չորեքին դարձոյց
զյափշտակեալն. և յաւել եւս յօ-
րինացն ի բաշխել զկէս ընչից իւրոց:
Նախ կատարեաց զստուգութիւնն,
և ապա սկսաւ յողորմութիւն: Հա-
տոյց նախ զոր պարտ էր, և ապա
եւս փոխորդաց: Ի դարձուցանել զա-
մենայն զոր զրկեաց՝ զպարտս իւր
հասուցանէր. և ի բաշխել զկէս
ընչից իւրոց՝ փոխ տայր Աստուծոյ
իւրում: Ո՛ պարտապան, որ յան-
կարծակի եղեւ պարտատէր: Հատոյց
մարդկան յերկրի և Աստուծոյ փոխ
եւս ի բարձունս: Առաքեաց ընդ չորս
կողմանս՝ ոչ ղի ամցեն զպարտա-
պանս իւր, այլ զի ամցեն զյափշ-
տակեալս՝ որ դարձան և եղեն պա-
հանջող: Աղաղակէր նա խնդալով,
թէ, առէք յափշտակեալք, զգանձս
ձեր, և աւերեալք՝ զստացուածս
ձեր: Զորոց առեալ էր սատեր մի՝

մտին առին չորեքելին և ելին: Եւ զորոց յափշտակեալ էր զսասցուածս՝ առ զնա բաղմասպատիկ: Ժողովեցան և պարտապանք, զի լուան զձայն թողութեան. առին և ելին ինդուլթեամբ զգրաւականս և զմուրճակս իւրեանց: Զարմանք տեսանել էր ի տան Զակեէին զյափշտակեալսն զայնս, և զաղքատ յափշտակեալքն առին զստացուածս իւրեանց, և աղքատքն զգարմանս իւրեանց: Մտին մերկք՝ և զգեցան, և բոկք՝ ելին աղուցեալք. քաղցեալք՝ լցան և նշխարեցին, և կարօտեալք՝ պարկս բարձին: Եւ ծառայից զազատութիւն, և պարտապանաց զգիր իւրեանց: Եւ և վարձս ընդ զրկանաց եկաց և պանդխտաց: Մեծ զարմանք գործեցան փոփոխմամբն որ եղեւ անդ. զի աւարտոյն եղեւ աւարեալ, և յափշտակոյն՝ յափշտակեալ, իբրու նոյն էր՝ և չէր նոյն: Նա զի այլակերպեցաւ յառաջին այսպանմանէն. զի այր որ զրկէր զամենայն ոք՝ զիւրն

եւս սկսաւ տալ այլոց: Յափշտակեալքն որք առին՝ գոհանային, և Զակեէ ուրախ էր ի տալն իւրում: Յառողաց և ի տուողաց՝ ել անդ օրհնութիւն Որդւոյ օծելոյ:

Այս էն Հանգիստք ճշմարիտք՝ որ սոքօք հաշտի Աստուած, որ Հանգուցանէ զծառայս և զազատս, և ըզպարտապանս Հանգերձ աղքատովք: Ի Հանգստեանն Զակեէի ամենայն ուրեք լի էր գոհութեամբ բերան իւր: Մի Հանգուցուք զանձինս սակաւուց, և ցաւեցուցուք զսիրտս բաղմաց:

Եւ զի նստուցեք զմեզ սիրելեք առ այս սեղան ժամանակեան, նըստուցեք զձեզ արքայն Քրիստոս առ սեղանն իւր յաւիտենական:

ԿՅՈՒՐԴ ԻԶ.

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՈՐԴԻՈՅ ՕՆԵԼՈՅ ՈՐ
ԿԵՐԱԿՐԷ ԶԱՄԵՆԱՅՆ ՅԻՐԻՄԷ

Հրեշտակք, որ ոչ կերակրին՝ ոչ
խափանին յօրհնութենէ: Մեր զի
լցաւ կարօտութիւն՝ գոհացուք
զնմանէ զի յադեցաք: Թիէ հրեշ-
տակք գոհանան՝ որ ոչ աշխատեն
զարարածս որ պաշտեն, արարածք
զիսրդ լուսեցեն յօրհնութենէ: Յա-
մենայն ժամու թէ դատարկ ոք է,
յայսմ ժամու չէ օրէն խափանել:
Եթէ մինչ քաղցեալն էաք օրհնե-
ցաք, քանի՞ եւս այժմ զի յադե-
ցաք: Յաւուր պատարագի քո մի
տար տեղի մարդոյ արանջել զքէն.
զի ելանէ արտունջ նորա և ապախտ
առնէ զպատարագն քո: Զի գոհա-
նան զքէն աղքատք՝ գոհացին զքէն
և պանդուխտք: Մի առնուր դու
յաղքատաց, և տացես զայն տուրս

այլոց: Զիսրդ համարեսցի զայն քեզ
Տէր քո, զի ոչ ի քուամէ ետուր
դու: Եթէ այլոց է տուրք քո՝ ո՞ւմ
դարձցի վարձ ընդ այնորիկ: Տուք
ի ձերմէ, մեծատունք, զի ձեզ հա-
մարեսցի զայն Աստուած: Մի առնե՛ր
բարի յընչից տնանկաց, և փառա-
ւորեսցիս այնու որ ոչ քո է: Զինչ
հարկ առնուլ յաղքատէ և տալ միւ-
սում աղքատի. զմին քաղցեցու-
ցեր, և զմին լցուցեր, և ուր է անդ
արդարութիւն քո: Բարիոք առնես
զի կերակրես զաղքատս, բայց գուցէ
զմեծատունս աղքատս առնիցես: Զի
չէ մոռացեալ ամենագիտին՝ թէ ուս-
աի՞ է Ժողովեալ պատարագն քո:
Ո՛հ, որ զգեցուցանես զաղքատս,
գուցէ մորթիցես զմորթ տնանկաց:
Որ տաս հաց քաղցելոց, մի թլփա-
տեսցես զինչս կարօտելոց: Որ հո-
գաբարձուդ ես աղքատաց, մի ան-
փոյթ առնե՛ր զտնանկաց քոց: Ահա
աղքատք այդ են ընդ քեւ՝ հանգո՛
զանձինս բնակակցաց քոց: Զինչ

Հարկ է տալ արտաքինոց, իբրեւ ահա
կարօտեալք են ի տան քում. մի հո-
գար զարտաքինոց և անփոյթ առնիցես
զներքնոց: Մի օրհնեսցեն զքեզ ար-
տաքինք և անիծանիցեն ներքինք: Մի
Ժողովեր արտաքուստ երանութիւն
և ի ներքուստ վայ դառնութեան:
Նախ ի ծառայս քո արդարացիր,
և յորժամ լցցես զպէտս նոցա՝ կա-
տարեսջիր և արտաքնովքն:

Յոր՝ որ ի վերայ ծնդաց իւրոց սը-
նոյց զորքս, այսպէս առէ. թէ անար-
գեցի երբեք զգառաստան ծառայից
ինոց յամենայն իրս՝ յորս դատե-
ցան ընդ իս: Ո՛ր լինիցի նմանող
արովք՝ նմանեսցի նմա և քաղցրու-
թեամբ իւրով: Լցուսցէ զքաղցու-
թիւն արտաքնոց, և հանգուսցէ ըզ-
հոգիս ներքնոց:

ԿՅՈՒՐԴ ԻԷ.

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ, ԿԵՐԱԿՐԻՉ ԱՄԵՆԱՅՆԻ՝
Ի ՔԱՂՅԵԼՈՅ, ՈՐԲ ԼՅԱՆ ԵՒ ՆՇԽԱՐԵՑԻՆ

Ձի ուրախ եղեւ Զակէքոս որ ետ
նմա քաւութիւն մեղաց, կեանս բնա-
կեցոյց ի տան նորա. որդի Աբրահա-
մու գրեաց զնա: Փարիսեցին կոչեաց՝
և անարգեաց զնա. ոչ ետ նմա յայս-
ցանէ: Եմուտ և առ քաւութիւն
Հինն մեղաւոր՝ որ կարդաց առ նա:
Մեծ ճաշ փարիսեցւոյն ծանու ըն-
չիւ՝ եկաց ի բաց. արտասուացն ետ
քաւութիւն, և նա ընկալաւ յան-
դիմանութիւն: Անարգեաց զսեղան
փարիսեցւոյն՝ զի ետես այսպնու-
թիւն ի միտս նորա: Ետ քաւութիւն
այնմ որ մեղաւ, զի ետես զիղջ ի
խորհուրդս նորա, այսպնութիւն
փարիսեցւոյն՝ ոչ ինչ փառ*...:

* Աստ պակասէ մի թուով՝ որ առնէ
լստ օրինակին ձկն տողս բանից. ընդ որս
է և զխաւարգութիւն իւր կցրդին:

ԿՅՈՒՐԴ ԻԹ.

ՕՐՀՆԵԱԼ Է ԱՅՆ ՈՐ ԶԷՆ ԻԻԻԲ
ԿԱՐՕՏ, ՈՐ ԼՆՈՒՆ ԶԱՄԵՆԱՅՆ ԿԱՐՕ-
ՏՈՒԹԻՒՆՍ ՄԵՐ

Յուրբաթու հաստատեաց զԱ-
գամ, ի նմին և զանասունս և զգա-
զանս: Ի նմին աւուր յորում եղեն՝
գիտացին եթէ զինչ է կերակուր:
Բաւական եղև խոտ անասնոց, և
բանջար վայրի՝ երէոց. և մարդոյն
չեղև բաւական զբախան երանու-
թեան զոր ետ նմա: Եւ այսպէս ամե-
նայն սողուն անարգէ զբանջար՝ որ
սպանանէ զնա, և ընտրէ զարօտ՝ որ
կեցուցանէ զնա: Խոյ մարդ, իմաս-
տուն քան զամենայն՝ փոխելացաւ
քան զամենայն: Զի սողուն հոգայ
զկենաց իւրոց, և նա ընթացաւ ըս-
պանանել զանձն իւր: Որդիք Ագա-
մայ՝ նմանք են Ագամայ. զի ի վերայ
մանանային տրտնջեցին՝ օձք խարա-

մանիք ծակոտեցին զնոսա, որք ի
վերայ հողոյ ոչ տրտնջեցին: Մինչ
դեռ միաբանք էին անասունք՝ մի
ճարակ էր ամենեցուն: Եղեն քա-
ժինք ի միջի նոցա, փոխանակ զի
ոխացան նոքա ընդ միմեանս: Առիւծ
բանջար ուտէր, և գայլ խոտ ճա-
րակէր. որպէս ուտէին ի տապա-
նին զամն ողջոյն ջրհեղեղին: Ոչ
գաւինս գայլոցն եմոյծ, և ոչ ոչ-
խարս առիւծուցն*. զի յարգ եմոյծ
անասնոցն, և խոտ վայրի էր... ի
տոսպանին տրտնջեցին... յարգ և
խոտ. և ոչ իսկ զ... բաւեցին իբրու-
ճաշակ... գալար որպէս զի յաւ...
մի սեր էր անասնոց և մի բնութիւն
ամենեցուն: Նոյնպէս և յա... յո-
րում եղեն. քանզի չէին ոխացեալ
ընդ միմեանս. վասն որոյ... բակաւ
և ոչ տեղեաւ աւ... քն նոքա ի մի-

* Յոյժ խանդարեալ է ձեռագիրն, այլ
և թերի, Ըստ իմաստին՝ շրջեալ ուղղե-
ցաւ կարգ կցրդիս, Զամանէ տես յէջ 10:

որ պատուիրեցաւ հերակրել զնա: Քաղցեալն եւս քաղցելոյ քան զինքն պատահեաց՝ և զգեցաւ զարամուլ թիւն. իսկ Աստուած, որպէս և գըրեալ է, լուսաւորեաց զաչս երկոցունց: Խօսեցաւ Հոգի ի բերանոյ՝ որ յաճախեացն և չարչարեցաւ. օրհնեաց զստփորն և զեղջերն, և ետ աճումն երկուց ծոցոց: Հաւատաց նմա իբրեւ մարդարէի՝ իբրեւ ոչ ետես ի նմա նշան. և զի եւ յուսահատութեամբ՝ եկն եմուտ յուսով մեծաւ: Զի տրամեալ էր յոյժ ի մտանէն իւրում՝ զուարթ էր յոյժ ի մտանէն իւրում: Զի յերթալն իւրում՝ լռեւեայն երթայր, դարձաւ նա մեծաւ տաղնապաւ: Արկ զձեռն իւր ի ստփորն հանել զափով զալեւրն որ ի նմա, և դարձաւ կրկնեաց արկ զձեռն իւր՝ և աչա ունէին: Եղիշայ զհարիւր մարդարէս հերակրեաց սակաւ հացիւ: Կերան քաղցեալքն և նշխարեցին՝ ուստի ոչ ակն ունէին: Եւ բեր պատանի մուլածուղ սպա-

նող յանուն հերակրոյ. խափանեցաւ մահ ալերբ, և հերան՝ ուստի ակն ոչ ունէին: Անկաւ ի գուր Երեմիա, և անփոյթ արար զնմանէ Ժողովուրդիւր: Բարեխօսեաց զնմանէ՝ Քուշացին, և եւ ի ձեռն այնր զորմէ ոչ կարծէր: Պակասեաց գինի ի հարսանիս, և զի մի լինիցի ծաղր փեսայն՝ փոխեաց Տէր մեր զջուր ի գինի, զոր ոչ ակն ունէին: Քաղցեան հազարք մարդկան յանապատին՝ երկիցս անգամ, և չեղջեաց ձուկն և հաց՝ ուստի ոչ ակն ունէին: ԶՊակեք յափշտակիչ, այլոց յօժարեցոյց բաշխել զստացուածս իւր. հանդերձեցան աղքատք և տընանիք՝ ուստի ոչ ակն ունէին: Ի նաւէն իբրեւ քաղցեալ էին, ելին աշակերտքն՝ և գտին հաց և ձուկն ի վերայ կայծականց՝ ուստի ոչ ակն ունէին:

... (աճեաց) ափով ալեւր անդէն ի տեղւոջ. եթէ ոչ զի փութացեալ էր հանել զհաց մարդարէին, ոչ տայր

գուլ ձեռնին իւրում՝ յաճախել կերակուր մարմնոյ իւրում: Մի ձեռնն ի հայս անդ էր, և միւսովն եւս՝ հանէր ալեւը: Փշէր ի կրակ շրթամբք իւրովք, և հանէին ալեւը մատունք իւր՝ մինչեւ եղեւ հայսն յեփել: Մեծացաւ նա ի ձեռն ալեւին. Լցաւ բերան իւր գոշութեամբ ըստ ալեւը որ Լցաւ նմա: Եւ հան նախ մարդաբէին, զի հանգուցէ նախ զկարօտ քաղցելոյն: Ասաց զնա խնդալով, թէ աճեաց ալեւին որպէս ասացեր. ահա զշեղջ ալեւին շեղջեալ է իմ, և ափով ալիւրն՝ անդէն ի սափորն: Զի սլատահեաց քեզ քաղցաւ դրան՝ ահա ի տան լիութիւն մեծ: Եւ զի ընդ առաջ եղեւ քեզ տրամութիւն, եկ մուտ ուրախութեամբ ի յարկս մեր: Եւ իբրեւ ոչ ինչ հարկ պէտք էին եղայ իբրեւ հացի, բազմացաւ ալեւին բանիւ քո, և եղն՝ ի ձեռն պատգամի քո: Ո գուշակեսցէ ի Հարիւրած վասն սբանչեւեացն որ ի տան մերում: Զի ածեր զսափորն ի

յղութիւն, և զեղջեւրն՝ յաճումն բնակաւոր:

Քրիստոս օրհնեաց զերկոսին, օրհնեաց զյարկս երկրպագուաց իւրոց, զի տեսցէ զսիրտս սրբոց իւրոց և տացէ աճումն խնդրողաց իւրոց: Զկենդանիս և զննջեցեալս ձեր քաւեսցէ յաշխարհն երկրորդ, ուրախ լիջէք առ սեղան նորա՝ որ աստ ուրախ արարէք զճառայս նորա:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԱ.

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՏԵԱՌՆ ԲԱՐԵՐԱՐԻ,
ՈՐ ԿԵՐԱՅԻՐԵԱՅ ԶԱՐԱՐԱՅ ԻՐ

Աբրահամ սիրիչ աղքատաց, այն որ հրեշտակք իջին առ նա, ընթացաւ և ընդ առաջ աղքատաց, և ետես ի նոսա այլակերպութիւն: Առ գուռն վրանի իւրոյ նստէր ի թօթաժամու, որպէս գրեալ է: Եւ իբրեւ զարմացեալ էր ընդ յայտնութիւնն զոր տեսին ի նմին ժամու. յայտնու

Թիւն՝ զոր ետ ընդ ետ առաջնոյն՝
 եղեւ նմա ի դէմս աղքատաց: Ընթա-
 ցաւ ընդունել զօտարս՝ և պատահե-
 ցին նմա հրեշտակք, կարծեալ էթէ
 մարդիկ իցեն: Շուք՝ որ ի վերայ
 միոյն, թոյլ տայր խորհէլ թէ զուար-
 թունք իցեն: Տեսիլն ամենեցուն չէր
 հաւասար, զի փառաւորութիւն որ
 ի վերայ միոյն՝ մեծ էր քան զփառս
 երկոցունցն: Շուք երկոցունցն՝ չա-
 փով էր, և երրորդին՝ առանց չա-
 փոյ: Եւ զի ետես Արքայամ՝ թէ և
 նոքա որք եկին ընդ նմա՝ խորշէին
 ի նմանէ, ուղղեաց զհայցուածս իւր
 առ մին անդր. զի եղեն նմա եր-
 կուքն եւս օրինակք: Արդարն սկսաւ
 խնդրել ի միոյ անտի՝ իբրեւ յԱս-
 տուծոյ. Մի դանց առներ զտամբ
 ծառայի քո: Տօթն ոչ արգել զԱ-
 բրաամ ընթանալ յանդեայն օտիւք
 իւրովք, և զՍառա հաղորդեաց ընդ
 իւր՝ զի արատցէ երիս գրիւս բազարջ:
 Ետուն գրոհ տունն Աբրահամու՝ զի
 աեսցեն զիջանել զուարթնոցն: Քա-

նի հայէին տեսանել՝ քաղցնուին
 աչք նոցա զշուքն: Այն օր էր ու-
 րախութեան մեծ ծառայից և աղա-
 տաց և տերանց: Որք ընդ աղքատացն
 ուրախ լինէին, ընդ զուարթնոցն
 քանի՜ եւս արգեօք: Ժողովեալ էին
 ծառայքն առ Աբրաամ, և աղախ-
 նայքն առ Սարրա: Խափանեցին զա-
 մենայն իրս՝ զի հայեացին ի նոր
 տեսիլն: Զոտս նոցա լուաց ձեռօք
 իւրովք, և զծառայս իւր ոչ արար
 հուս: Հայս եփեաց Սառայ և ոչ
 հպեաց զաղախնայս իւր, և զզուար-
 թունս պատուականս քան զամե-
 նայն՝ ինքն անձամբ իւրով պա-
 տուեաց: Աւ եղգի և կաթն և զորթն
 հանդերձ հացիւն՝ և եդ առաջի:
 Ոչ նստաւ առաջի նոցա, այլ յոտն
 եկաց և պաշտեաց զնոսս: Յագեալք
 լցուցին զքաղցութիւն զոր զգեցան
 ի վայրկենի միով, և մխիթարեցին
 զՍառայ՝ զի առցէ որդի որում քաղ-
 ցեալ էր ի վաղէ: Ասէ ցնա. Ի սոյն
 Ժամանակի եղիցի քեզ որդի ի Սա-

ռայէ: Լուաւ Սառայ, և բաժանեցան միտք իւր ի խոստմանէն. Աճումն զիսրդ լինիցի ինձ, զի ճանապարհ կենաց անց զինեւ: Ոչ միայն ես առանցեալ եմ, այլ և տէր իմ Աբրահամ՝ ծերացեալ է: Անգաւակն ոչ խնդրեաց նշան ի նմանէ, և ինքեամբ ետ նմա նշան՝ զի գուշակեաց զծածկեալսն զոր նիւթեաց ի ներքոյ խորհուրդ նորա: Ապա յանդիմանեաց զծաղր նորա առաջի բաղմաց, և նա ժխտեաց, թէ Ոչ ծիծաղեցայ: Յանդիմանեալ լինէր ծածուկ ծաղուն՝ և ժխտէր վասն տրտաքնոյն: Պատուհասէր զխորհուրդս նորա՝ զի ծիծաղեցաւ. յորովայնի իւրում. և ժխտէր բերան ընդ շնչոյ, թէ ոչ ել ծաղր ընդ շրթունս նորա: Սառայ գէր պատուհաս պատուհասչին՝ և բերանն բարիօք ժխտէր: Եւ Աբրահամ որ կայր առ նմա, վկայեաց թէ ոչ չարժեցան շրթունք նորա: Հիացաւ Աբրահամ, և երկեաւ տալ պատասխանի ընդ Սառայի. զի թէպէտ

և ոչ ծիծաղեցաւ՝ գիտէր թէ ի միտս իւր ծիծաղեցաւ:

✠ Օրհնեալ է որ ուրախ արար զԱբրահամ ի ձեռն պտղոյ որ ի Սառայէ ամուլ՝ որ եղև յաղգ բաղում, յորմէ ծաղեաց արքայն Քրիստոս:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԲ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ Ի ՁԵՌՆ ՍԻՐԵԼՈՅ ԻՌՈՅ՝
ԿԵՐԱԿՐԷ ԶԱՇԽԱՐՀ ԼՐԻԻ ԻՒՐՈՎ,

Առաքեցան զուարթունքն ի տուն Աբրահամու ցնծացողի ընդ առաջ կարօտելոյ, զի տացեն նմա ի ծերութեան իւրում որդի՝ զոր խընդրեացն ի մանկութեան իւրում: Յեա ծերութեան Աբրահամու և մաշելոյ Սառայի կնոջ նորա, խոստացան տալ հարիւրամենին որդի: Յայտնեցին և Սառայի՝ թէ ի սոյն աւուրս եղիցի որդի Սառայ: Զի երկեալ ժխտեաց. իբրեւ յանդիմանեցաւ՝ սուտ համարեցաւ ստուծինն ըզ-

բոլորն զայն խայտառակիչ ստոյ:
Ստուծեամբ՝ զստուծին իւր կա-
մեցաւ ծածկել, զի երկեաւ: Զուար-
թունք այն հոգեպէնք՝ ընտանեցան
ընդ կերակուրս, զի զմանսուծին
մարդկան զգեցան: Զկերակուրմարդ-
կան կերան՝ և զԱբրահամ գողումն
կալաւ: Ի միտ առ, եթէ Տէր զը-
ւարթնոցն ընդ զուարթունս խո-
նարհեցաւ, նստաւ առ սեղաննորա:
Սիրա իւր սլարկեջաւ և գոյն իւր հա-
տեալ: Ի ժամուն իրրեւ մերձեցաւ
լուանալ զոտս Տեառն իւրոյ, որ
վաստակեցան և եկին առ նա: Եբարձ
զորթն ուսովք, զորմէ ասացն թէ
ծերացաւ տէր իմ: Թեպէտ և մարմնով
ծերունի էր, այլ սիրով սլատանի
էր: Իբրեւ հանգուցին զԱբրահամ
առնելով զամենայն զոր խնդրեաց,
եսուն վարձ վաստակոց նորա, զի
եղիցի որդի կարօտուծեան նորա:
Որ հաւատացեալ էր իբրեւ զԱբրա-
համ, ասէր՝ թէ գիւրին է այս. և որ
երկմիտ՝ կարծէր թէ չէ մարթ լի-

նել այսմիկ: Զկնի աւուրն յղացաւ
Սառայ, իբրեւ չէր զգացեալ զնա:
Զի ոչ եղեւ յորովայն իւր այլա-
կերպումն, եղեւ յերեսս իւր այլա-
փոխումն: Աչք իւր լուսաւորեցան.
ի ծերութենէ օտարացաւ ի սակաւ
ժամանակն: Եւ վկայէ Աբիմէէք
արքայ՝ զի առնուլ զնա կին կամե-
ցաւ: Սառայ, թէ ծերացեալ էր,
որպէս ասացն, ոչ զանցանելով զա-
մենայնիւ՝ սլառաւուն ցանկայր թա-
գաւոր այլազգեացն: Մինչ կամէր
Սառայ գիտել զծածուկ յղութիւն
որովայնի իւրոյ, գեղն զոր ստացաւ
երեսք իւր վկայեաց զյղութենէ մի-
ջոց նորա: Պառզ որովայնի նորա
ծածկէր. գեղ երեսաց իւրոց ոչ կա-
րէր: Գեղովն՝ որ չէր մարթ ծածկել,
քարոզեաց զյղութիւնն ծածկեալ:
Կամեցան քահանայքն ոչ զի տեսնէն
զսերումն որ եղեւ ամլութեանն, այլ
տեսնէն զծերութիւնն որ դարձաւ
ի մանկութիւնն: Ընթերցարուք, եղ-
բարք, զի՞նչ արար աղքատսիրու-

Թիւն ընդ Աբրահամ. զի արժանի
եղեւ զուարթնոցն, և օրհնեցաւ ի
մէջ ամուլ ամուսնոյ իւրում: Մեծ
էր նա հաւատովք, և կատարեալ
յամենայն պատուիրանս. և ծնունդ
Սառայի, ոչ ինչ ետ՝ այլ աղքատ-
սիրութիւնն: Հանգոյն լերուք որ
զտուրս տայք, և նմանեցէք մօր մե-
րում Սառայի: Ստացարուք իբրեւ
զնա ժուժկալութիւն, զի մխիթա-
րեսջիք երազ նման նորա:

✠ Օրհնեալ այն՝ որ ոչ զլանայ
զվարձս ջրոյ, որպէս երգուաւ. և
զի ամենայն իւրք ուրախ եղեաք՝ ու-
րախ լինջիք առ սեղան նորա:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԳ.

Ի ՔԱՂՅԵՆՈՅ ՈՐ ԼՅԱՆ ԵՒ ՆՇԽԱՐԵՑԻՆ,
ՔԵՃ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ, ՏԷՐ ԿԵՐԱՅՐԻՉ

Մի եղիցուք օրինակ յոռի բա-
րեքոց, և չարահաւայ: Բարեքոցն
խորշեւ ի մէնջ, և չարացն նմանեւ

մեզ: Ըստ քաղցի մերում կերի-
ցուք, և յաւելորդն մի մերձեցուք,
և յոյժ գինւոյ մի ցանկացուք:
Ուխտաւորք ժողովրդեանն՝ իբրեւ
նմանութիւն է ուխտաւորաց մերոց:
Հատուցեալք եղին ի գինւոյ, և օտա-
րացան բնաւին յորթոյ: Սուրբ մար-
գոց և կուսանաց քանի տգեղ է զի
հարկանիցի հոտ գինւոյն ի բերանոց
նորա, կամ գոյն գինւոյ յերեսս նո-
ցա: Յանկութեանց սրտի յաղթե-
ցաք, ցանկութիւն գինւոյ մի յաղ-
թեցէ մեզ: Եւ զի ամենայն իմիք
ցանկայ մարմին, յաղթութիւն օրէն
է առնուլ: Ժողովրդեանն՝ որ յա-
նապատին էին առողջքն՝ ի սովոյ
բեկեալ էին. և հիւանդք և ախտա-
ժէտք նոցին՝ ի նեղութեան ծիրեալ
էին: Որդի արարչին ամենայնի ոչ
մխիթարեաց ի ձեռն գինւոյ զքաղ-
ցեալս և զհիւանդս նոցա: Հացն զոր
բազմացոյց՝ հալածեաց զքաղցն որ
ի մէջ սովեւոցն, և առողջութեամբ
նորա՝ սպառեցաւ հիւանդութիւն

Հիւանդաց նոցա: Զքաղցեալսն՝ հացիւ ուրախ արար, և զախտաժեւոսն՝ առողջութեամբ: Փոխանակ գինւոյ՝ հաց յաճախեաց, և փոխանակ ցքոյ առողջութիւն: Արգ, զի ունիմք զառողջութիւնն, մի մերձեցուք առ գինի, որ բնակեցուցանէ դողդոջ յառողջս՝ որ հանապազ բմպէն զնա, զի մի սասանդեացէ զմիտս նոցա: Եւ զի աշխարհականք զգուշանան ի նմանէ, որչափ եւս առաւել սուրբք: Զի երկրաւորք Հիւթացան ի նմանէ, փախեցեն ի նմանէ երկնաւորք:

Այն որ յաճախեաց զհացն յանապատին, կարէր նա հաստատել զգինի: Արար նա զպիտոյն, և եթող զայն՝ որ չէրն կարի պիտոյ: Յաւել եւս և յաճախեաց հաց, և չեղջեաց ձուկն կարօտելոց: Զքաղցութիւնն հացիւ ելից, և զծարաւն ջրով անցոյց: Եւ զկնի կենդանանալոյն՝ հաստատեաց հօւր և հաց և ձուկն: Այն որ հաստատեաց զայսոսիկ անդ, ոչ կամեցաւ հաստատել զգինի:

Ի մէջ Կանայ զի հաստատեաց զգինի՝ ծանօթք էին Մարեմայ, և ոչ վայելէր եթէ հարազատք մօր Տեառն մերոյ կարօտացին. զի մի լինիցի մայր նորա ծաղր, և ազգն ամենայն ի կորանս: Ի ձեռն գինւոյն՝ անուանի արար զտոհմն կարօտ և աղքատ: Մինչեւ եկեալ էր Տեառն մերոյ՝ գինի ի փոխ առնուլ կամէին. և իբրեւ եկն անդր Տէր մեր, բաշխեցին գինի ընդ ամենայն Կանայ: Տրամութիւն որ նախ քան զգալ նորա՝ մերժեցաւ յետ գալոյ նորա: Կարօտութիւնն ետես զԱստուած ի տան փեսային՝ և սրացաւ էլ:

Օրհնեալ Հայր և Արգի և Հոգի Սուրբ, ի քաղցելոց որ կերան և նշխարեցին:

ՊՅՈՒՐԴ ԼԴ.

ԳԵՁ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ Ի ՏԻԵՋԵՐԱՅ, ԿԵՐԱԿՐԻՉ
ԱՇԽԱՐՀԻ ԳԹՈՒԹԵԱՍԻ ԳՈՎ,

Զէ օրէն զլանալ սրտի զխրախու-
թիւն՝ զոր ետես ակն, և ոչ բերանոյ
աժգոհ լինել զայնմանէ՝ զոր ճա-
շակեցին քիմք: Զի աշխատութեամբ
ժողովեցան, և վաստակով եւս կազ-
մեցան: Զի ահա ձրի եղեալ է ա-
ռաջի՝ օրհնութիւն ձրի տացուք: Զի
որչափ օրէն է տալ նմա, այս յոյժ
մեծ է քան զմեզ. զչափ կարի մե-
րում տացուք նմա՝ և աւելի հա-
մարի զայն: Եւ զուարթունք, որ
բնակաւորք են, ոչ բաւեն հատու-
ցանել զպարսա իւրեանց: Զի հրեշ-
տակք պարտեցան յայսմանէ, քանի՞
եւս արդեօք հողեղէնք: Զլացաւ զնա
ժողովուրդն յանապատին որ աւը-
տընջեաց ի վերայ մանանային, մէք
տացուք օրհնութիւն՝ զի ի մէջ շինի

կերակրեաց զմեզ: Ո՞ր կարէ հատու-
ցանել, եղբարք, ընդ արարածի և
կազմածոյ մերում: Եւ եթէ այս եւս
հատուցանիցի՝ ընդ խաչելութեանն
ո՞ հատուցանիցի: Զի չեմք յաղթող
զօրութեան այսոցնի, ոչ պահան-
ջեաց ի մէջ պահս խնտա, իբրու-
տայր զվաթմնապատիկս: Օրհնու-
թիւն խնդրեաց ի մէջ, որ գիւրին
է բարձանց և խոնարհաց, արդարոց
և մեղաւորաց, առողջոց և հիւան-
դաց: Ի բանից ոչ յադի մարդ, և
յօրհնութենէ ձանձրանայ. դարով
խօսք ոչ հառանին, և յաղթմա՝ վհա-
տութիւն է մեզ: Ո՞վ արդահատեսցէ
այնմիկ՝ որ արդէլու զբերան իւր
յօրհնութենէ: Խօսք մեր որ ընդ
մարդկան են, յարգի եղեն մեզ քան
զԱստուած: Տացուք փառս Աս-
տուծոյ ընդ ամենայնի՝ զոր եա մեզ
Աստուած: Զի եա մեզ արդեամբք
խորտակիս, տացուք օրհնութիւն
բարբառովք: Զի առանց վաստակոյ
է արարչութիւն նորա, և առանց

աշխատութեան օրհնութիւն մեր: Ի
ձեռն բանի հաստատեաց զմեզ, բա-
նիւք հաստատեցուք զգոյութիւնն:
Զի մոգ արանջէ և ուտէ, հեծանոսն
ուտէ և ըմպէ. ընդ նոցա և ընդ
մեր՝ հաստեցուք օրհնութեամբ որ
ելանէ ընդ բերան մեր: Զի Մար-
կիոն զլացաւ զկերակրիչն իւր, և
Մանի գտեղծիչն իւր. եղեն ամուլք
յօրհնութենէ: Զի Բարդէժան զլա-
ցաւ զՀայր, և Հրեայք՝ զՈրդի օծեալ,
յաճախեցէ ի բերան մեր գոհու-
թիւն, և ելցէ ի սուրբ սրահ մերմէ
օրհնութիւն Հօր և Որդւոյ և Հոգ-
ւոյն Սրբոյ:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԵ.

Ի ՔԱՂՅԵԱՒ ՅԱՐԵՏԵՒՈՅ՝ ՔԵԶ ՕՐՀՆՈՒ-
ԹԻՒՆ, ՏԷՐ, ԿԵՐԱՐԻԶ

Տաց խրատ բարի՝ որ լսէ ինձ.
զի ի բարի խրատու օգտեցուք ա-
մենեքեան: Զի չէ հնար եթէ ոչ կե-

րիցուք, զի քաղցն բնակեալ է ի
մեզ բնութեամբ. բայց եթէ երբ և
քանի կերիցէ, չեն այսոքիկ բնու-
թեամբ: Եթէ ոչ որ արբցէ՝ չէ հը-
նար, և սահման այսմիկ չէ եղեալ.
Բայց եթէ զինչ և քանի արբցէ,
կամաց են այսոքիկ երկոքեան: Ոչ
զի մի որ կերիցէ ասացի, այլ զի
արժանի կերիցէ. և ոչ զգինի ար-
գելում ես, այլ աղաչեմ զի չափով
արբցէ: Ի Նոյ արդար եթէ հայեա-
ցուք, իրիծայ սիրտ մեր ի գինւոյ.
որ զժանրն առակեաց ի մեզ, զիարդ
լռեցէ: Այր ցածուն և արդար էր
նա ի դարն չռայեալ և անօրինեալ:
Յաղթեաց հաղարաց գտերացն Կա-
յենի, և ափով գինի՝ յաղթեաց նը-
մա: Եղև ընդ երկար ընդ գտերան
Կայենի, և բնակեաց զամ մի ընդ
անասունս. և նա՝ որ յաղթեաց ի
ներքս և արտաքս, պարտեցաւ ի գի-
նւոյ: Փոխեցան յանէծս ամենայն
օրհնութիւնք իւր, զի անէծ զորդի
իւր՝ և ոչ կամեցաւ. և արար զնա

ծառայ ծառայից ստուգութիւնն։ Անէծ բերան նորա զորդին կրտսեր զոր սիրէր նա, զՔամ, և զՔանան մանուկ, որ վշտացոյց զնա ի մերկումն իւր։ Նայեաց և իսահակ որչափ վշտացաւ ի ժամու զի օրհնեաց նա զորդի իւր. և իբրեւ Յակովբու էին օրհնութիւնքն, վշտիւ արգել զնոսա է Սառայ։ Յանիծանէլն ըզՆոյի զՔանան, ի սուգ մեծ էին միտք նորա. զի ոչ էթէ ցասամբ անիծանէր, այլ ստուգութեամբ հաւատանէր։ Աչ էթէ յուժգին գինւոյ մերկացաւ սոոյգն և արգարն. զի էթէ արբեալ էր յայլան՝ զնորա զհա երթայր պատուհան։ Ստուգութիւնն ոչ առ ակն երեսաց Քանանու, զիարգ առնէր զՆոյ դատաւոր մեղացն զոր ինքն արար։ Եթէ գինւոյն յաղթեալ էր նմա, մի հրաման ելանէր ի վերայ այնր որ մերկացան, և այնր՝ որ ոչն ծածկեաց։ Անէծ նովաւ զթշնամանիչն, և օրհնեաց նովաւ զպատու ինն իւր։ Ազ-

բիւր որոշմանց արար զնա չարութեանց և բարութեանց։ Ի ժամու օրհնութեան հանգուցեալ էր, և տրամեալ՝ ի ժամ անիծից, և ինքն Քամ վշտարար նմա՝ զի տարագիր եղեւ յօրհնութեանցն։ Գինի՝ առակեաց զցածութիւն ծանոն, զի արգինի և յաղթարեաց զմիտս ծերոյն։ Եւ էթէ նա՝ զի օրհնութեամբ արբ գինի սակաւ և չափով, և դարձաւ յանէծս օրհնութիւնք իւր, և խոտտացաւ ազատաց ծառայութիւն, քանիւ եւս երկիցէ տկարութիւն մեր ի գինւոյ, զի գուցէ մեղիցէ մեզ։ Ի բժշկութիւն եւեթ արբցուք, զի յայս իսկ տուեալ է գինի։ Որ ցաւեցան ըստ նմանութեան Տիմոթէի՝ այնպիսեացն ետ զնա Առաքեալ, բժշկել նովաւ զցաւս իւրեանց։ Որ ըմպէ զնա վասն ցաւոյ, գոհացի զբարւոյն որ ետ զնա մեզ, և առողջ որ վարի նովաւ՝ գոհութեամբ և չափով արբցէ։

Օրհնութիւն Որդւոյ որ արար զնա

մխիթար ամենայն տրտմեցելոյց, և
գոհութիւն նմա՝ զի արար զնա գեղ
գարմանիչ ցաւոց մերոց:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԶ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՏԵՐ ՈՐ ԿԵՐԱՐԻ ԶԱՄԵՆԱՅՆ
ՄԱՐԴԻԿ

Ի սահաւ հացէ Լցոյց Եղիշայ ըզ-
մարգարէս՝ արս հարիւրս: Եւ ի
հինգ նկանակէ՝ հաղարս հինգ յա-
գեցոյց Փրկիչն մեր: Մի նկանակն
Եղիշայի՝ զսահաւս բաւեաց կեցու-
ցանէւ. և մի նկանակն Տեառն մե-
րոյ՝ հաղար մի ողջ յագեցոյց: Մար-
գարէք՝ կոտակաւ կերակրեցան և
մօլաթղով կեցին նոքա: Եւ զի լիու-
թեամբ սեղան մեր, օրհնութիւն լը-
րիւ իւրով հանցութ: Մարգարէիցն՝
ամենայն տառապանք, և մեզ՝ ամե-
նայն խրախուծիւնք: Զի նոքա զառ-
պանաց գոհանային, քանի՞ եւս
գոհասցութ մեք որ գրգանամքս:

Մուրկ ետ մարգարէիցն, և առա-
քելոցն՝ զնոյն. իսկ մեզ՝ առաւել է
կերակուր մեր: Քաղցեալ հացի էին
առաքեալքն, և մարգարէքն՝ ծարա-
ւեք ջրոյ: Ստորիկք և գինի չեղջեալ
էն մեզ. գոհասցութ վստն երկու-
ցունց: Առաքեալքն գրիչք Տեառն՝
ի տառապանս իւրեանց գոհանային.
Իսկ մեզ, եթէ ինչ պակասեաց, ծը-
նանի քրթմնջիւն ի բերանս մեր: Հա-
լածական տունէին զգեւս ի մարգոյ,
և նոքա յարսօրեայն հասկ փխրէին:
Առ հիւանդս առաքինութիւնք նո-
ցա, և ի վայրի տառապանք իւրեանց:
Ամենահաստիչն ընդ աշակերտան
իւր, և նոքա օրապահին կարօտեալք
էին: Ի խաչահանումն բնակեալ էր
լիութիւն, և յաշակերտան քաղցու-
թիւն: Եւ զօրութիւն աշակերտացն
հալածել զգեւս ի մարդկանէ. ըն-
դարձակեաց զառողջութիւն նոցա, և
նուազեցոյց զխորախիսնոցա: Փշեաց
հոգի յերեսս նոցա՝ զի խօսեսցին
յամենայն լեզուս, և ի ձեռն մարմնոյ

չըլծանց՝ փչեցին զմուրկն և կերին:
 Հայ սրտաճարագի կերան խաչաճա-
 նուքն, և առաքեալքն և ոչ համար-
 ձակ: Հայ ցանկութեան խաչաճա-
 նուացն, և աշակերտացն հայ դարուոյ:
 Մարդարէքն յառուրս Եղիայի հայ
 կերան կշռով. և զի ընդարձակ է
 մեզ ամենայն ինչ, չափով կերիցուք
 զհամարգամս նոցա: Զուր ճշգիւ ըմ-
 պէին մարդարէքն զորս կերակրեացն
 Աբգիւս, իսկ մեզ՝ զի յաճախեաց
 գինիս, մի լիցուք արտաքոյ սրայ-
 մանի: Մի դատեցի զբեզ եղբայր
 որ ընդ քեզ է, և մի դու դատեցես
 զանձն քո: Եղիցի չափով ըմպելի
 քո, և կշռով կերակուր քո: Զխոր-
 աիկ եթէ անարդեացես փոքր մի,
 բնակեցէ անձն քո ի պարարտու-
 թեան: Եւ ի գինւոյ եթէ օտարաս-
 ցիս, հոգի քո առաւել եւս սրբեցի:
 Գոյն ցածուն սրահողաց՝ խորակօք
 մի փոխեցին: Եւ գինով մի մխիթա-
 րեցի սիրա՝ որ վշտացեալ է յա-
 ղօթս: Զի ոմն որիչ է հանապաղ,

մէք գոնէ որոշեացուք զայսօր: Եւ
 զի եղբայր քո բնաւ ոչ ճաշակէ,
 դու գէթ կշռով կեր զամենայն:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԷ.

ՕՐՀՆԵԱՒ Ե ՏԵՐ ՈՐ ԿԵՐԱԿԻԷ ՇՆՈՐՀԻԻ
 ԻՐԲՈՎ ԶՀԱՐԱՏՍՅԱՒԱՒ

Եկին զուարթունքն առ Աբրա-
 համ*... ի մօտոյ՝ և ոչ ի հեռուս:
 ի մօտոյ.....թեամբ: Օրէնք բը-
 նութեան Աբրահամու, ոչ եթէ քա-
 նի հաւատացեալ էր, այլ եթէ քանի
 սիրէ զաղքատս ծառայակիցս իւր:
 Իբրեւ քննեաց զհաւատս նորա, և
 եզ խոստումն սիրոյ նորա, թէ ի
 միւս անգամ՝ Սահակաւ ընկալցի
 զխոստումն երկոցունց: Ոչ եթէ ա-
 մենեւին հատոյց նմա. զի հատու-
 ցումն զոր հատոյց որդւով նորա՝
 նմանութիւն էր և նշմարանք հա-

* Եւ աստ քան տողիւ չափ պակասէ:

առցմանն ճշմարտութեան: Ոչ էր վատապի ի մարմինս նոցա, և ոչ աշխատութիւն յանդամս նոցա. ոչ քուն յերեսս նոցա, և ոչ փռելի յոտս նոցա: Ո՞րք ժպրհեցի ապէլ, թէ ի դուարթունս տիրեցին այսոքիկ, որք յական թօթափէլ՝ ի վին յերկիր ի բարձանց: Ի վանէ փայլակն և դառնայ, իբր յոյժ տկար է նա քան զզուարթունս. ոչ տիրէ նմա աշխատութիւն, և ոչ կուի ի նմա փռչի: Զնստաւ սիրտ նոցա, ոչ զի քաղցեալ էին, այլ վասն հանգստեանն Աբրահամու: Եւուն դոտս իւրեանց ի լուացումն՝ զի առաւել լիցի վարձն ըստ այնորիկ: Փոխանակ զի լուաց դոտս զուարթնոց՝ անցին ընդ ծով ոտք զաւակի իւրոյ. և չե ջնջեաց դոտս նոցա դաստառակաւ՝ զգեցան զհանդերձս Եգիպտոսի: Ափուեաց ամալ ի վերայ ծննդոց նորա, փոխանակ հովանւոյ կաղնւոյն: Եւ զի արկ անկողին ի ներքոյ նոցա՝ ետ զաւակին նոցա զպատառակս Եգիպտոսի:

տոսի: Ամենահատուցիչն հատոյց Աբրահամու, ոչ միայն որչափ արար նա, զի զորդիս նորա զգեցոյց նա և ոչ մաշեցան հանդերձքնոցա: Հատոյց մանանայ փոխանակ բաղարջին, և լորամարգ՝ փոխանակ որթուն: Եւ զի կերակրեաց զուարթունս չլուս, հատոյց զլացող որդւոց նորա: Եհերձ դարձեալ զվէմ, և ետ գետտ տասն և երկուս, զիարբուցէ զանթիւ ազգն, փոխանակ ջրոյն զոր ետ երիցն:

Ընթերցարուք, քանզի հատուցանէ Տէր մեր առնելեաց զաուրս ողորմութեան ի կեանս և ի մահս իւրեանց, և ծննդոց որ գան զկնի նոցա: Ակնարկեաց և աճեցոյց զամլու թիւն, և բաղմացոյց Սահակաւ զգաւակս նորա իբրեւ զաւազ ծովու որ առանց թուոյ:

Օրհնեալ որ հատոյց Աբրահամու յառաջ քան զմահ և յետ մահու նորա, իբրեւ կայ եւս հատուցումն իւր և զկնի յարութեան իւրոյ: Օրհնութիւն Որդւոյ՝ որ զամենայն ինչ հատուցանէ որդւոց իւրոց:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԸ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԿԵՐԱԿՐԻ ԶԱՄՆԱՅՆ ՇՈՒՆԶ
ԻՐՐ ԶԱՅԱՐՈՍՆ ԶԱՆԱԳԱՏԻՆ

Ժողովեցան յամենայն ազգաց յանապառն առ Փրկիչն մեր: Ելին ի նոսա ախտաժէտք, և հատածք, և կոյրք, և խուլք, և բորոտք: Յաւուրն առաջնում ակն ունէին, թէ ի նմա բժշկէ զյաւա նոցա: Անց պարզեցաւ օրն առաջին՝ և կայր ժողովուրդն յարասս իւր: Յաւուրն երկրորդի ակն ունէին՝ թէ ի նմա բժշկէ և արձակէ զնոսա: Կատարեցաւ օրն երկրորդ՝ և ոչ արձակեաց, զի չէին բժշկեալք: Ժուժեցին կոյրքն և բորոտքն, և որ ունէին զդեւան, և կացին մնացին: Եւ իբրեւ փոհեալ էր ընդդէմ ամենեցունց՝ ոչ ոք փոխեցաւ առ ի նմանէ: Զի թէ բժշկեալ էր զսակաւս՝ արդէլունն սակաւքն զբազումն: Եւ թնկցա յա-

ւուր մերձեցան առ նա ցաւածքն՝ և ոչ բժշկեաց զնոսա: Յաւուրն առաջնում և երկրորդի սերմանեաց ի նոսա վարդապետութիւն. զի իբրեւ բժշկեաց զմիտս նոցա՝ ողջացուցէ և զմարմինս նոցա: Եւ օրէն իսկ էր, զի յառաջագոյն տացէ զմեծ բժշկութիւնն, զի մեծ է հոգիքան զմարմին: Ի բժշկութեան ոգոց վաստակոց, պաշար որ եկն ընդ մարդկանն՝ սպառեցաւ յաւուրսն երկուս: Կրկնեցաւ վիշա ի սպառել հացին, և կային տակաւին արատք նոցա: Երկունք մահու կալաւ զնոսա. և թէ մնացեն՝ ոչ բժշկին, և դառնալ յօթեւանս իւրեանց՝ չոյր զօրութիւն յոտս նոցա: Տեւեցին յօրն երրորդ, յայս ապաստան՝ թէ բժշկին: Անցին ժամք մետասան, և զոք ի նոցանէ ոչ բժշկեաց: Ունէին կանայք զսիրելիս իւրեանց, և զանդամաւոյծս հանդերձ կաղիւք: Մի կին տանէր զեղբայր իւր դօս, և միւսն ձգէր զհայր իւր կոյր: Արե-

գական ի մտանեւ մերձեալ էր, և կային ամենեքեան յաշտիճան մահոյ: Կրկնեցաւ վիշտ հիւանդաց նուցա, և յողբողեաց սով զառողջս նոցա: Յամփոփեւ արեգական զճառապայծա իւր՝ վայ կոչէին անձանց իւրեանց: Զի հիւանդքն ի ցաւս կաշկանդեալ էին, և առողջքն քաղցիւ կապեալ էին: Ի ժողովել արեգական զծայրս իւր՝ ծագեցին նոցա ողորմութիւնք: Զի եա զբժշկութիւն զոր խնդրեցին, հանդերձ յագմամբն՝ զոր ոչ խնդրեցին: Յեա առնելոյ զհանդէս նոցա զճշմարտից այն և զկեղծաւորաց, ամուսաց ըզգութ իւր զամենայնիւ: Զի զրկեցողօքն և հատուցանողօքն՝ յաշակերտացն ուսանէր որ ինչ յայտ էր խորհրդոց նորա: Վկայս կամեցաւ առնել զնոսա հացին որ պահասեաց ի ժողովրդենէն: Տէր որ գիտէր, թէ զոր սբանչեւիս հանդերձեալ էր կատարել, անդ ակնարկեալ նորա՝ յաճախեաց զհացն: Ոչ հրամայեաց

մնալ առաջնոյն, այլ ած զինի և զայլսն:

Լոյսն մեր եհարց զառաքեալսն՝ թէ քանի նկանակա ունիք առ ձեզ. զի յայտնեցէ թէ պահասեաց հաց յաղքատաց և ի մեծատանց: Ըզլիութիւնն եո նախ արդեօք, եթէ զառողջութիւնն յառաջ քան ըզլիութիւնն: Զբժշկութիւնն եո յառաջագոյն, եթէ ուրախ արար նախ զհիւանդս ի յագմանն: Բազմեցան յանկարծակի ի վերայ խոտոյ, քահանայք սուրբք՝ ընդ բորոտան, որք ի նմին ժամու առին զսրբութիւն: Բացեալ էին աչք կուրաց՝ և հայէին ի ծաղիկս և ի խոտս: Ողջք ընդ կոյրս պշուցեալ էին, և նոքա ընդ գեղ արարածոցս: Նստէր անդրանիկ առ մօր իւրում անգամաւոյժ, իբրեւ ճեպեալ էր ընուլ զորովայնն՝ և ցուցանել զընթացս ոտից իւրոց զոր ստացաւ: Յարեան և մեկնեցան ի Տեառնէ ժողովք ժողովք ի քաղաքս իւրեանց, և որք պէսպէս ցաւօք եկին

առ նա՝ մեկնեցան ի նմանէ առողջութեամբ: Մեծ զարմանք եղևն անդ, զի մի յագութն էա ամենեցուն: Եւ պաշար ամենայնի՝ և առողջութիւն ամենեցունց: Եւ թող կոյր զառաջնորդ իւր, և անդամալոյծ՝ զայն որ կրէր զնա: Կաղք՝ ընկեցին զցուպս իւրեանց յառողջութեան՝ զոր ստացան ոտք նոցա:

Օրհնութիւն այնմ՝ որ յադեցոյց և բժշկեաց զժողովն յանապատի, զի ըստ նմին օրինակի բժշկէ և կերակրէ զամենայն մարդիկ որ ընդ արեղերս:

ԿՅՈՒՐԴ ԼԹ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԿԵՐԱԿԻՆ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԲ
ԻՒՐՈՎ ԶԱՇԽԱՐՀՍ՝ ԶՈՐ ՀԱՍՏԱՏԵԱՅ
ԳԹՈՒԹԵԱՄԲ

Յաւուր յորում կենդանացաւ Տէր մեր Քրիստոս, և լուծաւ դողումն աշակերտացն, ասէ Նմաւոն յառա-

քեալսն, եթէ՝ Երթայց որսացից ձուկն: Յարեան ընկերքն՝ գնացին ընդ նմա, իբրեւ յորս և ի զբօսանս, զի Թափեացին ի տրամուծենէ և բերցեն զօրսպահի աւուրն: Զգիշերն ամենայն աշխատեցան՝ և յուռ կանն ոչ եմուտ ձուկն: Զի արամեցոյց զնոսա ծովն՝ Տէր ծովուն ուրախ արար զնոսա: Ի ժամու իբրեւ խափանեցաւ որսն՝ պատահեաց նոցա որս յոյժ: Իբրեւ լքան ձեռք նոցա՝ դաին նոքա որս, և զՈրդի: Եւ թէ մինչ ընդ նոսայն էր Փրկիչն մեր, և բժշկէր զամենայն ցաւս, կարօտեալք էին ի հաց, և հասկ ի քաղցի փխրեցին և կերան, այսօր զիմրդ ոչ՝ որք միայն մնացին ի նմանէ և ի զօրութեանց նորա: Զի մինչ ընդ նոսայն էր՝ քաղցնուին, քանի՜ էա քաղցնուն առանց նորա: Զի առանց որսոյ և առանց հացի էին նոքա յայնմ աւուր, և էա Տէր մեր զերկոսին՝ կարօտելոցն յերկոցունց: Եւ յաւել Տէրն երկոցունց՝ զառաւելն քան

զերկոսին. զի զՈրդին Տեառն ամենայնի գաին անդ: Նմանեցոյց զանձն դոյզն ումէք, զի խնդրեսցէ զՀայ ի քաղցեւոցն. ուսեւ ինչ՝ ասէ կերակրիչն ամենայնի: Եւ զի յայսմանէ ոչ ծանեան զնա, և ետես զնոսա զի տրամեալ էին, և ասէ, թէ՝ Յաջմէ նաւիդ ընկեցէք՝ և աՀա գտանէք: Ընկեցին զուռկանն, և գաին որս յոյժ: Ընդ որսոյն՝ խորՀել սկսան, թէ ո՞վ է այն՝ որ իրբեւ ի ցամաքի է, ետես ձկունս ի մէջ ծովուն Ժողովեալ. զի Ժողովէին ընդ աջմէ նաւին: Եւ թէ ետես զնոսա՝ զարմացումն. և եթէ նա Ժողովեաց զնոսա, ո՞վ է նա որում լուան ձկունքն: Կարծեւ թէ Որդին իցէ, ոչ նման էր բարբառով և ոչ աեսլեամբ: Եւ եթէ չէ նա՝ ո՞վ իցէ, զի ընդ բանի նորա եղեն արդիւնքն: Ծանեաւ զնա Յովհաննէս և ասէ ցՏմառն՝ թէ Տէր է այն: Զգեցին զգործին լցեալ, և այսր և անգր Հայէին յորս ծովուն: Հայեցան յՈրդի ի ցամաքն, և դոյզն ինչ

էր ուրախութիւն ձկանցն որ ի Փրկիչն մեր: Զի բազմացաւ որս քաղցեւոցն, և չէ մարթ թէ պատմեսցի ուրախութիւննոցա որ ի Փրկիչն մեր: Ոչ կալաւ զոյժ Տմառն մինչեւ ձգիցէ զուռկանն ի ցամաք: Լօղայր, դայր և ամէր զմըտաւ, նա՞ արդեօք իցէ, թէ ոչ իցէ նա: Ոչ ասաց, թէ դու ես Տէր, Հրամայեա ինձ գալ առ քեզ. զի երկեաւ նա՝ թէ գուցէ փորձութիւն պատահեսցէ նմա իրբեւ զառաջինն: Կտաւ ամ ընդ մէջ զգեստ՝ մինչ ի ջուր անգր էր: Եւ իրբեւ ել նա՝ զխորդ արդեօք մերձեցաւ առ Տէր իւր. երկիւղիւ մեծաւ՝ իրբեւ զԱմլորդին, եթէ միամտութեամբ որս պէս Մարիամ: Ի բերան ետ արդեօք ողջոյն, թէ առ ոսան անկաւ և եպագերկիր: Ասաց ինչ արդեօք յայնժամ Տմառն, թէ լուռութիւն պատահեաց ի Ժամուն: Աղաչեաց վստն ուրախալոյն զնա, թէ չէր Ժամ աղաչեւոյ զնա: ԵՀարց զնա Տմառն զի պատու

մեացէ վասն մահուն և յարութեան
 իւրոյ, թէ դողումն կալաւ զնա՝ իւրեւ
 ետես ոչ ի կերպարանս իւր։
 Ելին աշակերտքն և տեսին հաց և
 կայծակունես և ձուկն ի վերայ նո-
 րա։ Զարմացան ընդ չորս նշանն
 զորս եցոյց նոցա ի միում ժամու։
 Եթէ նշան ծովուն դուզնաբեայ էր,
 զի ժողովելով ժողովեաց զձուկնն,
 ցամաքին մեծ էր, զի հաստատեաց
 զհացն և զձուկնն և զկայծակունն։
 Ի ծովէ անտի էր ձուկն այն, եթէ
 մեծ ծովու էր արդեօք։ Հաց յաշ-
 խարհէս էր, թէ հաց նոր էր։ Զո՞ւկն
 էր արդեօք զոր ծնաւ ցամաք, և հաց
 զոր բղխեաց օդ, կամ թէ չէին յայս-
 ցանէ, զի յօջընչէ էին նոքա։ Այն
 որ բաղմացոյց հաց ժողովրդեանն,
 նա հաստատեաց աշակերտացն։ Օրհ-
 նեաց զձկունսն յանապատին, հաս-
 տատեաց հուր ի ծովեղերին։ Եւ զի
 ոչ հաւատացին անուամուքն, թէ
 հաստատեալ է հուր յամենայն իմիր,
 եկեացեն տեսցեն զի հաստատեալ է
 ընդ փայտի ի Փրկչէն մերմէ։

ԿՅՈՒՐԴ Խ.

ՕՐՀՆԵԱՍ, ՈՐ ԵԿԵՐ ԸՆԴ ԱՇՈԱԿԵՏՈՆ,
 ԶԻ ՅՈՒՅՅԷ ԹՎ ՄԱՐՄԻՆ ԶԳԵՅԱԻ

Զի ետես Տէր զաշակերտսն իւր
 թէ աշխատեալք և քաղցրեալք էին,
 պատրաստեաց Տէրն ծառայից իւրոց
 ճաշ։ Մինչչեւ եկեալ նոցա՝ ելին
 դռնն առաջի նորա հաց և ձուկն
 արկեալ զկայծակամբք։ Ասէ ցնոսա-
 Եկայք ճաշեցէք՝ զի օր է Պենտա-
 կոստէից։ Այսր անդր եղեն միաք
 նոցա, թէ ուստի է հացս այս և
 ձուկնս։ Զի յանապատին՝ աճէլով
 աճեաց, և աստ՝ հաստատելով հաս-
 տատեցաւ։ Զի յանապատի անդ՝
 յընչէ եղեն, և աստ յօջընչէ հաս-
 տատեցան։ Զի յաճախեցուցանել
 տեսին զնա, ոչ տեսին իբրեւ հաս-
 տերն։ Ի ձկանեդ որ որսացայք՝ խո-
 բովեցէք, ասաց Տէր ցաշակերտսն
 իւր։ Ոչ նոքա որսացան զձուկնն,

այլ դու հրամայեցիր որսալ զնոսա։
Նոցա էր թերեւ՝ եթէ ըմբռնեալ
էր յայնմ գիշերի յորում ոչ ինչ
գտին. և զի յետ բանի քս ըմբռնեցին,
յարութիւն քո հաւատա-
ցաւ նովաւ։ Ընդէր ընդ միոյ ձկան
ոչ հաստատեաց ձկունս բազումս.
զի հանդերձեալ էր նա տալ զորսն՝
ոչ յաճախեաց հաստատել ձկունս
յոյժ։ Սի ձկամբն զոր հաստատեաց՝
եցոյց զհաստալութիւն իւր. և դար-
ձեալ՝ զի ոչն յաճախեաց՝ հաստա-
տեաց, եցոյց զկանխութիւն գիտու-
թեան իւրոյ. զի գիտէր թէ երկնչին
ի նմանէ վասն այլանման կերպա-
րանաց իւրոյ։ Ոչ յաճախեաց, հաս-
տեաց՝ զի գուցէ զարհուրեցուցէ
զնոսա հաստալութիւն իւր։ Իբրեւ
հերձին, և լուացին և խորովեցին՝
հաղորդեցին ընդ նմա հացին։ Զի
հատոյց նոցա մինչչեւ եկեալ էին,
հատուցին նոքա յետ գալոյն։ Զոր
ինչ խոստացաւ նա ի վախճանի առ-
նել երկոստասնիցն, կանխեաց արար

նա զայն աստ, զի այն՝ ընդ այն
երաշխաւորեսցի։ Զի խոստացաւ նա
ուառել իւր առ սեղան արքայութեան.
և զոր չէր խոստացեալ՝ արար, զի
առաւել ստուգեսցի խոստացեալն։
Եկայք ճաշեցէք ասէր Աստուած
ցձկնորսան։ Բաղմէին քաղցեալքն՝
և ի մէջ նոցա կերակրին քաղցելոց
բազմեալ։ Սրբէք զարհուրէին ի
նմանէ, և գոռեք Գաբրիէլեան սոս-
կացեալ. և որդիք հոլոյ բազմեալ
ընդ նմա նախ քան զորն։ Զի բազմին
ընդ նմա՝ թէ հարցանիցեն վասն հա-
ցին, և վասն յոյն, և վասն ձը-
կանն։ Գիտէին՝ թէ որ բռնադատեաց
զձկունսն որ ցրուեալ էին ի մէջ ծո-
վուն, զի ժողովեսցի բազմութիւնն
ի մէջ փոքր գոգոյ ուռկանին, նա
հրամայեաց հացի և հրոյ և ձկանն՝
և եղեն յանկարծ։ Զի եցոյց նո-
ցա զԱստուածութիւն իւր որսովն
այն*։ . . .

* «Երեւի չորս թուով յակասել աստ»։

Զի* հուրն և հացն և ձուկն, ահա վկայեն երեքին՝ զԵրրորդութեան Աստուածութենէն:

Ուտէին ընդ նմա, և հայէին թէ ուտէ՞ կամ չուտէ: Եթէ կարօտէր նա հացի, ո՞չ կարէր նա հաստել հաց: Եկեր ընդ նոսա՝ զի գուշակեցէ թէ արգարեւ մարմին զգեցաւ: Եցոյց նոցա զսպիան, զի ծանուցէ, թէ նոյն ինքն կենդանացաւ: Եւ թէ իբրեւ զայստսիկ արար՝ կամեցան ստել զյարութիւնն նորա, և թէ անփոյթ արարեալ էր՝ քանի՞ եւս սուտ առնէին: Նրջեալ զհացն և զձուկն առաջի նոցա, և ոչ հաստեաց ջուրս. զի գիտէին՝ զի որ որ ծարաւէր, երթայր ըմպէր ի ծովն և գայր բազմէր: Եւ ոչ գինի հաստեաց՝ իբրեւ կարէր. զի ուսուցէ մեզ աշակերտելոցս, զի եթէ պիտոյ ինչ էր գինի՝ տայր զնա առաքելոցն:

* Աստի ցլախճան կըրգիս՝ ի Գ. հաւորնարէն բովանդակեցաւ մերմէ:

Նա՝ և ասաց իսկ, եթէ Ոչ արբեց միւսանգամ ի ծննդէնէ որթոյ: Զարմանք էն այս. և յոյժ ժպրհեցի պատմել զամանէ յայտնապէս: Զի հաստեաց գինի ի հանգիստ մեր, և մի ցասուցութիւն նովաւ զԱստուած: Արբցութիւն չափով գինի զոր ճաշակեցին եղբարք մեր: Զի է որ ոչ ճաշակեաց զնա, և է որ սակաւ: Զի գուցէ լկտեցուցէ զաւելի ըմպողսն: Գոհութիւն այնմ որ օգնեցէ արկարութեանս մերում, և ոչ տայ վառակ զի մի արանջեացութիւն:

ԿՅՈՒՐԳ ԽԲ.

Ի ԲԱՂՅԵԼՈՅ ԵՒ Ի ԼՈՒԹԵՆԷ ՄԵՐՄԷ,
ԲԵՁ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ, ՏԷՐ ԲԱՐԵՐԱՐ

Զհարուածոցն որ եղեն յԵփրայսոս, և զծովէն որ բաժանեցաւ, և զամպոյն և զսեան հրոյն լուան ազգք յամենայն կողմանս: Դղրդեցան եկին յամենայն կողմանց՝ առանել ըզ-

փառս Մովսէսի, և զմանանայն, և զվէմն որ բղխէր երկոտասան գետս: Խորհէլ, թէ՛ ոչ, ոչ լուան ազգքն զնշանացն՝ չէր հնար. զի զքառասուն ամ կացին մնացին: Եւ ընդ տիեզերս համբաւք նոցա ուրք գործեցան յանապատին, և ընդերկարեցան վասն երկուց իրաց. զի Ժողովուրդն փափկասցի նոքօք և աշակերտեսցի նոքովք: Եւ ո՞րք էր որ համբերէր իբրեւ լուան զարուեստն զայնս, առ ի յոչ երթալ և տեսնել՝ թէ ըստ լսելոյն իցեն և արգիւնքն: Խաղացին եկին տեսին զամենայն, զի սփռեալ էր ընդ բնաւ անապատն. և զի տեսին զնոր մանանայն՝ ետուն նոքա օրհնութիւն նոր: Տեսին ըզսիւնն զի պաշտէր՝ և չէր կարօտ ջամբոյ իւրոյ: Օտար էր ի ջերմութենէ, զի լոյս տայր և ոչ այրէր ի նշուէն: Վէմն ուստի ջուրն բըղխէր՝ տեսեամբ իւրով անարգ և դձուծ, և բղխին բխմունք իւր:

Յիսուս որ յորջորջեցաւ վէմնը

կարեցաւ յօրինակն ի մէջ վիմին, թէ երկոտասան առաքելովք արբուցանէ դեղ կենաց ամենայն տիեզերաց: Ամենայն ազգք որ տեսին և դարձան՝ առին մանանայ, զի եղիցին տեսիլ և երաշխաւոր այլոց իրաց՝ որոց չէ հնար թէ բառնայցեն: Ոչ նեխեցաւ ի հեթանոսս որպէս ինձ թուի, որպէս նեխեցան առ նոսա: Զի որպէս պահեալ էր ի սափորն՝ պահեալ էր յազգսն յորս առին: Ոչ մնայր նա յազգսն Ժողովրդեանն՝ զի ամաչեցուցէ զնոսս ի քաղէլն: Իսկ յազգսն զի պահեցաւ, քանզի ի փառս առին զնա: Ուստի դայր մանանայն. ուսմունք մոլարք. յօչընչէ՞ իջանէր՝ թէ յընչէ արդեօք լինէր: Արդեօք յօգոյ իջանէր. և յօգս ուստի է մանանայն: Ի հաստատութենէն արդեօք էր, թէ յամպոյն որ հովանի ունէր: Ո՞ր կարէ հասու լինել այսմիկ, թէ ուստի իջանէր մանանայն: Յոչընչէ իջանէր նա, ոչ ի համբարէ: Հանգեաւ

Ժողովուրդն յաղիւսոյ և ի սերմանեւ
լոյ և ի հնձեւոյ: Խափանեցան արքն
յամենայն գործոց, և կանայք նոցա
յամենայն ուսուցելոց: Վնասմեծ տե-
սին նոքա հանդատեամբն զոր գտին:
Նեխեցաւ մանանայն յամանս նոցա՝
զի եղիցի նոցա գործ առ վաղիւ. և
սակաւ ի չափս նոցա՝ զի օտարաս-
ցին ի դատարկութիւնէ: Արթ քանդա-
կեաց դատարկութիւնն՝ և կրկնեաց
զնոսա ի գործ: Զի ի քաղել մանա-
նային և յաղալ և յեփել՝ ծախեսցի
օրն ամբողջ: Սահէր Ժողովուրդն
ընդ անապատն, ոչ քաղել զյարդն
Եգիպտոսի՝ այլ Ժողովել զմանա-
նայն, և զչեղջս շեղջս լորամարդին:
Մեղրապոպ ընտրեցին ընդ մանա-
նային, և սոխ խստոր ընդ լորա-
մարդոյն: ԶՄովսէս ընդ Կորխայ
փոխանակեցին, և զԱստուած՝ ընդ
քանդակեալ որթուն: ՅԵգիպտոս
նեղութիւնք նոցա, և յանապատին
հանգիստք նոցա: Եւ եթէ դատար-
կութիւն ասականեաց զնոսա՝ վաս-

տակելովն ընդէր ոչ օգտեցան: Ըն-
թերցիր, զի ի Ժամու աշխատու-
թեան՝ առաջի որթուցն կորանային, և
ի Ժամու դատարկութեան իւրեանց՝
զորթան առաջինս նորոգեցին: Ըզ-
բիրս կապանաց իբրեւ սակաւ ինչ
խորտակեաց, և փրկութեամբն յա-
նապատին յորում աղատեցան՝ նո-
րոգեցան ի սովորութիւնս իւրեանց:
Թողին զկուռսն Եգիպտոսի և յա-
րեցան ի տունն Մովսէսի. և իբրեւ
չէին որ նեղէր ի կռապաշտելն, ին-
քեանք իւրեանց նորոգեցին որթ:

Օրհնութիւն Տեառն Աբրահամու,
որ հատուց Աբրահամու յորդիս իւր-
և իբրեւ զլացողք եղեն՝ ոչ փո-
խեաց զխոստումն իւր որ առ ծա-
ռայս իւր:

ԿՅՈՒՐԴ ԽԳ.

ԳԵՋ ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ՅԱՄԵՆԱՅՆ ԿՈՂՄԱՆՅ
ՋՈՐ ԿԵՐԱՐԵՍ ՀԱՆԱԳԱՋ ՇԵՈՐՀՅՈՒ ԳՈՎԵՐ

Աւուրս քառասուն պաշկայ Մովսէս երկիցս անգամ՝ և ոչ քաղցեալ։ Պաշկայ և Տէր աւուրս քառասուն, և քաղցեալ՝ որպէս գրեալ է։ Ո՞հաւատասցէ վասն Մովսէսի, թէ՛ ոչ քաղցեալ, ուր զի և Որդի քաղցեալ։ Զի՞նք քաղցեալ Տէրն Մովսէսի։ Որդի մարմին զգեցաւ, Մովսէս Աստուած անուանեցաւ։ Քաղցեալ անգրանիկն՝ զի ծանուցէ թէ մարմին զգեցաւ։ Եւ Մովսէս փառաւորեցաւ, զի յարեցին փառք արդարութեամբ ի մեծատուն Աստուած ու թեանն զոր զգեցաւ շնորհօք։ Ոչ քաղցեալ Մովսէս շնորհաւն, զի վերացոյց զնա անունն ի քաղցոյ։ Շնորհօք քաղցեալ անգրանիկն՝ զի էջ նա մարմնով ի քաղցն։ Զծառայն վերացոյց և

բարձրացոյց անուն Տեառն իւրոյ՝ որով կոչեցաւն, և զՈրդի ած ի խոշորՀոլթիւն մարմին մեր զոր զգեցաւն։ Ոչ միայն վասն մարմնոյն եկն Քրիստոս ի քաղցութիւն, այլ և պատերազմ պաշանջէր, զի մացէ կացցէ քաղց ի միջի։ Քաղցիւ խաբեաց նա զստանայ, զի կարծեցուցէ թէ մարդ է։ Քանզի երկնէն մարտնչէլ ընդ նմա՝ թէ ոչ է աւսեալ զի քաղցեալ։ Զի սուս արար չարն զմարդարէսն որ գուշակեցին զգալոյ նորա. և զԳաբրիէլ և զԸնկերս իւր՝ որ քարոզեցին զյղանալն և զճնուեգ նորա։ Եւ զի ստեաց զՀայրն որ ի վերայ գեառոյն աղաղակեաց, թէ Գա է Որդի իմ սիրելի։ Նենգեաց զնա Որդի քաղցիւն՝ որ առ Ժամանակ մի տիրեաց նմա։ Զի թէ չէր սուս արարեալ ստեանայի զմարդարէս և զհրեշտակս, եթէ չէր գրեալ զՀօրէ՛ զի աղաղակեաց, թէ Գա է Որդի իմ, ոչ ինչեաւ ընդ այսր բարբառոյ։ Յեւանեւն

նորա ի փորձել՝ զքարինսն ի հաց
զառնալ պաշանջէր ի ձեռաց նորա։
Արդ զի առաւել եղեւ այսուիկ Մով-
սէս՝ որ ոչ քաղցեաւ իբրեւ զԱն-
գրանիին։ Ո՛ր ժողովուրդ, էկ անս
զՈրդի իբրեւ արար սքանչելիս յա-
նապատին։ Երկիր ետ զամենայն ինչ
ի կերակուր Որդւոյն ամենակերա-
կրի։ Երկինք առաքեցին զբնակիչս
իւրեանց ի սպաս Որդւոյ ամենա-
տեառնն, այն՝ որ հաստատեաց խոր-
տիկս քաղցեւոցն։ Տիրեաց նմա քաղցն
ի կամս իւր, և զայն՝ որոյ հրեշ-
տակքն ոչ քաղցնուն, պատրաստե-
ցին առաջի նորա։ Միովն քարոզե-
ցին զմարդկութիւն նորա, և միւսովն
եւս՝ զԱստուածութիւն նորա։ Զի
քաղցն իւր աղաղակէր թէ մարդ է։
զուարթունք աղաղակէին թէ Աս-
տուած է։ Եւ թէ քաղցն իւր առ-
չարն այն, և ծարաւն իւր առ կինն
Շամբրտացի, վաստակ իւր առ ջրը-
հորին, և ի նաւին՝ բուն ճաշակեաց։
Եւ թէ այսուիկ ոչ հաւատացին ան-

ուսմունքն թէ ան նա զմարմինն,
առանց այսոսիկ քանի եւս սուտ առ-
նէին զմարդկութիւն նորա։ Իբրեւ
քաղց և ծարաւ և մահ աղաղակէր
զմարդկութենէ նորա, և սքանչե-
լիք զօրութեանց վկայէին զԱստուա-
ծութենէ նորա։ Զլացան ոմանք
յանուսմանց զմարդկութիւն նորա,
և ոմանք մարմին եգին զնա. արիա-
նոսք՝ գործ ասացին զնա։

Եկայք խնդրեցուք զայն կերա-
կուր թէ զինչ է, և ուստի՞ է զոր
Երկրորդի Արարչին մերոյ յաւուրն
զի ելոյժ զպահս իւր՝ մատուցաւ։
Կերակուր հոգեւոր է թէ մարմնա-
ւոր արգեօք։ Երկրաւոր է արգեօք՝
թէ երկնաւոր։ Զի եթէ հոգեւոր էր՝
ոչ գային հրեշտակք. զի կերակուր
հոգեւոր՝ ոչ է կարօտ պաշտօնէից։
Եկեր Մովսէս փառս ի լերինն, և
լուսաւորեցան երեսք նորա։ Արբ
փառս՝ և պարարեցաւ, և ոչ եղեւ
կարօտ պաշտօնէից։ Եւ Անդրան-
կանն թէ փառս կերեալ էր՝ փառա-

ւորէր, և հրեշտակք ի սպաս պաշտաման գալ առ նա չէին պիտոյ: Եւ եթէ զկերակուր մարմնաւորաց եկեր մարմինն զոր զգեցաւ, զինչ էր, և ուստի պատրաստեցաւ նմա յանապատին: Իսկ և իսկ իբրեւ կատարեցաւ քառասնօրեայ փորձութիւնն նորա. գրէ՝ թէ Եկին հրեշտակքն առ Յիսուս՝ և պաշտէին զնա. քանի՜ էր թիւ աշակերտ* ...

Կ Յ Ո Ւ Ր Դ Խ Դ .

... տայցեմք ի պատիւ զանձինս մեր, և ոչ նախանձիցեմք նմանողք լինել սոցա՝ որք պատուենն զմեզ: Քանզի ցանկամք մեր պատուի՝ պատուել զայլս ճեպեցուք: Իսկ եթէ զպատուիրեալն արհամարհեմք, զոր ոչ է պատուիրեալ՝ զխորդ արասցուք: Փախիցուք, եղբարք, ի պա-

* « Եւ աստ կարծի պակասել չորից թիվոյ », Ննթ. մերոյս օրինակին:

տուոյ, ոչ զի խափանեցի պատուիրանն: Քանզի յորժամ պատուէ ամենայն որ զընկեր իւր, յայնժամ ճշգրտեալ ի գլուխ գայ պատուիրանն: Ամենայն պատուել զեղբայրքս, իսկ եթէ նա իբրեւ զքեզ հրաժարէ, պատուելով պատուիք ի միմեանց ըստ պատուիրանին: Մտիր և պատուեա զկրտսերն, եբրեւ Տէր մեր զաշակերտսն իւր: Արա՛ յոյժ կրտսերոյն քում, և անդրէն զչափն առցես զպատուոյն: Եթէ լուսացուք զոտս միմեանց՝ փոխարէնս հաւատացուք. և եթէ լուսացուք զոտս հիւանդաց՝ առ Տէր մեր արկաք փոխարէնս: Բարիորդ է առնուլ պատիւ, եւս առաւել լաւ է պատուել զայլս: Մեկին վարձք է պատուաւին վարձն, և կրկին այնմ որ պատուեն:

Օրհնութիւն Որդւոյն, որ ուսոյց զի առնելով արասցուք միմեանց, իբրու ակնարկէ եւս Շմաւոնիւ՝ զի երկիցէ մարդ ի պատուոյ:

ԿՅՈՒՐԴ ԽԵ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐԻՒ ՏԵԱԾՅՆ ԱՄԵՆԱՅՆԻ, ԶԻ
ՆԱ Է ՈՐ ԿԵՐԱԿՐԻ ԶԱՄԵՆԱՅՆԱ

Ընդ Աբրահամ նայեցարուք և նմանեցէք՝ զի օտարաց երկիր պագանէր: Զի նա ընտրեաց պատուել զայս, ո՛ր ընտրեացէ պատիւ անձին: Պատուելով և խրախուժեամբ խոնարհ երկիր պագանէր նոցա, խընդրելով խնդիր՝ դառնալ նոցին, լուանալ զոտս՝ և կերակրիլ: Ուսանել կամիմ, եղբարք. եթէ աղքատք էին՝ զխաբք զմին ի նոցանէ Տէր անուանեաց, և ի վերայ երեսացն երկիր պագանէր: Եւ եթէ գիտէր զի զուարթունք էն, երկիր պագանել նոցա պատշաճ էր. իսկ կոչել Տէր ամենայնի՝ զխաբք ժպրշէր զզուարթունան: Եւ եթէ արդարեւ Աստուած էր մինն ի նոցանէ, կամ ի միում ումէք՝ զխաբք դարձեալ չամարձակէր զԱս-

տուած ի հաց կոչել: Բազում անգամ ի բազում տեղիս յայանեցաւ նմա մեծութիւնն, և ի հաց՝ և ոչ ի միում տեղոյ ժպրշեցաւ կոչել զնա: Նայեցարուք, եղբարք, թէ նման իցէ այս ինչ զոր ասեմս: Զի եկին զուարթունք առ Աբրահամ, և Աստուած ի միում ի նոսա յոյժ յայանի է: Զի մինչ ընթանայր՝ ընդ առաջ արանց ընթանայր. և իբրուհիմս առ նոսա և իմացաւ՝ իբրեւ զուարթնոց երկիր պագանէր: Օր էր ուրախութեան մեծի, և վասն այնորիկ նախ քննեցին զնա: Եւ իբրեւ բերկրեցաւ նա ընդ աղքատաց, ուրախ արար զնա Տէրն վերնոց: Առջեաց զստոյգն ի հաց մարդկան, զի ետես զնա ի մարմին մարդոյ, եթէ նմանութիւն էր և եթէ հաւասար: Նա այսու յօգուածով ետես զնոսա: Ոչ կոչեաց զնոսա ի հաց, և ոչ լուանայր զոտս նոցա՝ եթէ ոչ գիտէր եթէ ամին իրի իջեալ էին նոքա ի յերկիր: Վասն աղքատսիրութեան

եմուտ Տէրն աղքատաց. ոչ կարօտելովք ըստ սովորութեանն, այլ զուարթնովք անտուայտութեան: Իջ՝ և զփոխարէնն հատոյց սիրողին աղքատաց: Ոչ զժառանգութիւնն զոր ունէր նա, այլ էտ նա նմա ժառանգութիւն՝ զոր ոչն ունէր: Տուողք, առէք. նմանեցէք Աբրահամու գլխոյ տուողաց, զի ուրախ լինէր ընդ Աբրահամու՝ ի սեղանն Տեառնն Աբրահամու: Սակաւ միւս էւս՝ և ելանեմք մերի յամենայն ընդ ից մերոց. յղարկեացուք ընդ մեզ գոնէ սակաւ ի բազում՝ ընչէ զոր ժողովեցաք: Քանզի մնայ ամենայն ինչ զոր ստացաք իրաւի և յանիրաւի. և յամենայն զոր ստացաք՝ մեզքն միայն յղարկին ընդ մեզ: Կամեսց զի տուրք ողորմութեանց քոց՝ յղարկեցին ընդ քո. քանզի արովք ջնջէ մարդ զսարսա զոր գրեցին քուքք:

Ընթերցիր և ուսիր զոր ասաց Տէր մեր, թէ Արարէք ի մամնայէ

անիրաւութեան բարեկամս, ի յարկս իւրեանց ընկալցին զձեզ ի յաւիտեանից: Մեծ է հարկս որ եղեւ մարդկան. զի և ի ժամու մահու իւրոյ՝ ի նմանէ ամենայն իւրք կարէ ստանալ զամենայն:

Օրհնութիւն այնմ որ ի ձեռն արոց որ երթան զինի մահկանացուաց, քաւէ զսարսան որ չօգան ընդ նոսա և նախ քան զնոսա: Քաւէ, Տէր, զմեղաւորս և զմոլորեալս, և զխաչահանս: Եւ զսոսա որք հանգուցին զմառայս քո՝ հանգուցես յարքայութեան քում:

Կ Յ Ո Ւ Ր Դ Խ Զ.

ՕՐՀՆՈՒԹԻՒՆ ԱՅՆՄ ՈՐ ԿԵՐԱԿԵԼ ԶԱՄԵՆ
ՆԱՅՆ ՏԵՆՁԵՐՈ ՈՂՈՐՄՈՒԹԵԱՄԵ ԻՐՈՎ.

Եղբարք, ահա հրաւիրեցաք ի հարսանիսս որ խօսեցաւ քուերս, ոչ մահկանացու փեսայի՝ այլ Որդւոյն կենարարի ամենայնի: Ճամանակեան

առաքատախա կենաց՝ զառադասան
ճշմարտութեան: Եւ միոյ աւուրս
հարսանեօք՝ զհարսանիսն յաւիտե-
նից: Եւ ընդ քեզ երեսը իւր, գիտելովն
թէ զոր ընտրեաց կամ՝ յամեն հրա-
ժարեաց: Ընտրեաց զՏէրն փոխա-
նակ ծառայի, և զԱստուած փոխա-
նակ մարդոյ: Եւստի եթէ նենգաւոր
է մահկանացուս, և սիրեաց զայլ
ամուսին: Ատեաց զտէրն ծառայից՝
և սիրեաց զՏէրն զուարթնոցն: Ահա
միտք իւր ցնծացեալ էն, և մարմին
իւր սուրբ արտաբուստ: Թէ հարսն
սիրոյ զարդու իւրով այնու՝ որ ոչն
բողիմնի, և ժամկենի պատկաւս զոր
գնէ նմա փեսայն՝ սակաւ աւուրց,
քանի՜ եւս մեծացի ուրախութիւն
սորա՝ որ առ զմեծ քաւութիւնն:
Երեսքն Մովսէսի չէին լուսաւոր՝
որպէս լուսաւոր են միտք սորա:
Երանութիւն յաւիտենից խոստա-
ցեալ է նմա, և պատի՛ որ կայ յա-
ւիտեան: Եւ սեղան բնակաւոր, և
առաքատս հանապազօրդ:

Յիսուս, որ առնէ զայսոսիկ այնց՝
որ արարին զմարմինս իւրեանց առ-
ճար սուրբ տէրութեան նորա, քանի
փոքունք են խոստացեալքն՝ քան
զայնոսիկ որ արարեալ են: Զի մահ
ճաշակեաց վասն մեր, քանի՜ եւս
տացէ մեզ զարքայութիւնն իւր: Մի
թշնամանեացուք զթագաւորն, զի
մի գարշեացի արքայորդին՝ ի ձեռն
բանից և վարուց: Սրբեացուք, կաց-
ցուք առաջինորա: Նայեաց դու ընդ
այժմու խօսեալս, զի զգուշացեալ
է յամենայն իմեքէ, զի յամենայն
իմեք հաճոյ լիցի անմահին՝ որում
խօսեցաւն:

Գոհացուք զամենայնի Տեառն
Որդւոյ. զի ինքն իբրութ զհուր ուտիչ
է, խոնարհեցաւ շնորհաւ իւրով՝ զի
խօսեացին նմա ազախնայք իւր:

Արդ սրբեացուք զանձինս մեր,
յստակեացուք զլեզուս մեր: Բերան
մեր անարգեացէ զայգանութիւն, և
սիրաք մեր՝ զխորհուրդս չարս: Առէք
հանգերձեցէք զլապաւերս ձեր, և

արկէք եղ յամանս ձեր. զի իբրեւ
կարգացի ձայն յարութեան, լու-
ցեալք՝ ընդ առաջ լինիցիք լուսովք
ձերովք: Կազմեցէք զպաշարս ձեր,
և հանդերձեցէք զհանգերձ ձեր, զի
պաշարօք և հանգերձիւք մուծանել
զձեզ յառաքաստ իւր: Մարմինք որ
լուսացան և սրբեցան, կացցեն նոյն-
պէս առանց արատոյ: Մութհակքն
այն զոր Զնջեցին ջուրք՝ մի եւս եր-
կրորդեացին և դրեացին: Աղօթք՝
թեւք եղիցին մեզ, և պահք՝ իբրեւ
զազանեւին: Զընկերսն փրկեսցուք
որպէս զանձինս, և զորդիս՝ առա-
ւել քան զանձինս մեր: Փոքր մի,
և մնայ ամենայն զարդ զարդարանաց՝
լկոեաց, և որկորստութիւնք՝ յոր-
կորէից, և ցանկութիւնք՝ ի բողա-
նոցաց: Մեծ է քան զամենայն ինչ
զոր խոստացաւ Տէրն ամենայնի,
սալ յեա ամենայն իրիք այնց՝ որք
անարգեցին զամենայն ինչ:

Օրհնութիւն յարժանի տացուք
նմա ի մէջ այսր օրհնեալ հարսա-

նեաց, և աղօթս արասցուք՝ զի ար-
ժանի լիցուք հարսանեացն յաւի-
տենից:

ԿՅՈՒՐԴ ԽԷ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ԱՆԻՐԱՆԻՆ ՈՐ ԵՏ ՄԵԶ ԶՄԱՐ-
ՄԻՆ ԻՐ Ի ՔԱՐՈՒԹԻՒՆ ՄԵՂԱՅՆ ՄԵՐՈՅ

Ասաց Տէր մեր յԱւետարանին.
Եթէ ոք ոչ ուտէ զՄարմին և ըմպէ
զԱրիւն որդւոյ մարդոյ, ոչ ունի
զկեանս խոստացեալս: Պնդեսցուք,
եղբարք, զի արժանի լիցուք առ-
նուլ զգեղն կենաց նորա. զի ամե-
նայն որ ոչ առնու յարժանի՝ այնմ
հաւասար է որ ոչ առնու: Քանզի
այն որ ոչն առնու, քանզի ոչ հա-
ւատաց՝ ոչ մերձեցաւ. և որ ոչ առ-
նու սրբութեամբ՝ անարգանս կամի
առնել նմա: Աւցուք զՄարմին նո-
րա, զի մի նմանեսցուք Ժողովր-
դեանն որ ոչ հաւատացին: Բայց
սրբապէս մատիցուք, զի մի գուցէ

նմանիցեմք արհամարհողաց: Ձի որ առնու զնա իբրու չէ արժանի՝ դատաստանս առնու անձին իւրում: Եւ այս են զարմանք, զի շահեցաւ մահ կենօք՝ յետս ընդդէմ: Յորժամ այր առն մեղիցէ, յԱստուծոյ քաւի նա. իսկ որ առ Աստուածն մեղանչէ, ո՞վ է այն որ քաւէն զնա: Հրեշտակք ոչ հասանեն ի զօրութիւնս մեծ որ ի ձեռս մեր, և ոչ տուաւ քրովբէից՝ զոր առնուն շրթունք մեր: Հրեղէնք զրկեալ են ի նմանէ, և աշա շնորհեցաւ ստեղծեցելոցս: Առողջք խափանեցան ի նմանէ՝ զի սրտեսցէ սովաւ զվիրաւորս: Եւ զուարթունք որ ոչ աղակցացան՝ ցանկացան եզինն սարարակի: Ձի վերինք փափաղեցին նմա, քանի ծանրացի հողեղնացս որք ի խրախուծութիւն խնդրեմք զնա: Ձի չեն կարօտ քաւութեան՝ արդեւ զնա յարժան ի զուարթնոց, և ետ մարդկան՝ ի վեր քան զարժանն: Դեղ կենաց թռեաւ ի բարձանց՝ զի բնակեացէ

յարժանիս իւր: Սրբեսցուք զանձինս և զխորհուրդս մեր ի սրտիւ փառաց նորա: ՉԱստուած ունիմք ի ձեռս մեր, մի եղիցի արատ ի մարմինս մեր: Մահալ բնակելով բնակէ ի մեզ, սրբեսցուք զողիս մեր ի ներքոյ. զի թէ ի դրօշակէ հանդերձի նորա եւ մեծ առողջութիւն, քանի՞ եւս ելցէ ի Մարմնոյ նորա քաւութիւն աղակեղեցի:

Մի են ի ժամու յայսմիկ քահանայն՝ և որ առնու զնա: Մեծ է քան զմեզ մինչ բեկանէ զնա, իբրեւ առնումք զնա՝ հաւաստի ընդ մեզ: Չգոյշ լիցի որ մատուցանէն զնա, դուցէ փոքրկացի քան զառողն: Փութացի և առողն առաւել լինել քան զմատուցիչն: Նոքա բեկանեն զՄարմինն ի ձեռն աշտիճանացն. հասանեն մարդիկ ի Մարմինն՝ ոչ աշտիճանօք՝ այլ վարուք: Սակաւ է բերան դո՛հանալոյ և լեզու օրհնելոյ. զի այն՝ որ երկինք փոքր են նմա, փոքրկացաւ լինել ըստ ձեռս

մեր: Լեառն Սինեա յորում էջ՝ դո-
ղումն մեծ հնչեաց ի նմա: Ոյժ՝
յորմէ սրտեցաւ լեառնն՝ ահա ա-
ռեալ ունին մատուցէ մեր: Երկիր
և ծով և երկինք, իբրեւ յափ փա-
կեալ են ի նա. և այն՝ որում փոքր
են բնութիւնք՝ բերան տկար բա-
ւեաց նմա: Պարգեւ է այս զարմա-
նալի, զի բնակեցէ ի մեզ Տէր հա-
նապաղ: Ահա եթող զերկինս և էջ,
սրբեցուք նմա զառապատ սըր-
տից: Հաւատով թէ մերձեցուք,
իբրեւ քաւութիւն տայ մեզ: Սըր-
բելով սրբէ զմեզ, և օգնութիւն մեծ
տայ նա մեզ: Գոհացուք, եղբարք,
զի արժանի եղաք կենդանի Մարմնոյ
Փրկչին մերոյ: Եւ զի անարգեցաւ ի
Ժողովրդէնէն յայտնապէս, պատուե-
ցին հեթանոսք ծածկապէս:

ԿՅՈՒՐԴ ԽԸ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԵՏ ՋՄԱՐՄԻՆ ԻՒՐ Ի
ՍՊԱՆՈՒՄՆ, ՋԻ ՈՒՐԱՅ ԼԻՅԻՆ ՆՈՎԱԽ
ՀԵԹԱՆՈՍՔ

Սրբապէս կերիցուք զՄարմինն՝
զոր բեւեռեաց Ժողովուրդն բեւե-
ռօք: Արբեցուք իբրեւ զգեղ կենաց
զԱրիւնն որ բղխէ ի կողէ նորա:
Մարմինն զոր եհատ ի վերնատանն՝
ահա բաշխի ի միջի մերում: Եւ
բաժակն զոր ետ առաքելոց իւրոց՝
ահա առին զնա շրթունք մեր: Ըստ
այսմ՝ օրինակի տայ մեզ քահանայն
զոր հատանէ և բաշխէ: Սրտիւ սըր-
բով, որպէս մատեան աշակերտքն՝
մատիցէ ամենայն մարդ: Վրան ժա-
մու գործեաց Մովսէս ի մէջ անա-
պատին Աստուածութեանն. զի ի
սիրտս նոցա չէր բնակեալ ի սըր-
բութիւն սրբոցն բնակեցէ: Հեթա-
նոսաց շինեցաւ եկեղեցի, Ժողովեաղ

աղօթից. յանձինս մեր բնակէ՛լ զօրութիւնն, կառավարն ամենայնի: Հոգւոյն Սրբոյ մկրտութեամբն ի քառութիւն մեղաց հաղորդիմբ. և զօրութիւն նորա՝ որ ի մէջ Հացին բնակեալ է, մտանէ հանգչի ի մեզ, և պատրաստէ կազմէ հանապազ: Քահանային սրբոյ զոր կոչէ՝ աջն դրդիչ իջանէ: Իբրեւ ոչ փոխէ նա ի տեղւոյն, ահա առ Հօր է՝ և ի Հացիս, և ընդ աջմէն՝ և ի բաժակիս: Ի վեր և ի խոնարհ, և ի սրաի մերում. և ո՛ր կարէ կալ ի վերայ նորա: Ոչ եթէ չոգի կամ թերացումն ի նմանէ մտանէ բնակէ ի մեզ, այլ ի միում ի մէջ բնակէ ամենայն՝ և ամենեքեան ոչ բաւեմբ նմա: Արդ զի փոքրկացոյց զանձն իւր ըստ անձանց առողայ իւրոց, բնակեացէ երկիւղ՝ յորս բնակէ Որդի Սրբոյն: Նոյն ինքն էր ի վերնատունն որ տայրն, և բաշխեալ լինէր ամենեցունց: Թէպէտ և ժողովուրդն սպան զնա, ինքն զինքն սպան ձեռօք իւրովբ:

Զսպանեալ զոր սպանին ձեռք իւր՝ խաչեցին անմիտքն ի Գողգոթայ: Թէ չէր սպանեալ զանձն իւր խորհրդիւ՝ ոչ սպանանէին զնա ճշմարտիւ: Նախ քան զօրն սպան զինքն յօրինակ, և ապա յետ առւորն՝ ըսպանին զնա: Զի մատնեաց զմարմին իւր ժողովրդեանն՝ այսպանել զնա որպէս և կամեցան, ահա ետ զՄարմին իւր հեթանոսաց՝ պատուել զնա որպէս և սիրեցին: Մեռաւ նովաւ ժողովուրդն որ սպան զնա, կեցին նովաւ հեթանոսք առողբ իւր: Զի զՀրէաստան կործանեաց սպանմամբ իւրով, չինեաց զՆկեղեցի Արեամբն իւրով: Ժողովուրդն առաջին որ յարձակեցան ի նա՝ ցրուեցան ընդ չորս կողմանս. և հեթանոսք ցրուեալբ որ ցնծացան ի նա՝ ժողովեցան ի մի ժողով:

Օրհնեալ որ արժանի արար զՆկեղեցի՝ զի քառեցին Մարմնով և Արեամբ նորա:

ԿՅՈՒՐԴ ԽԹ.

ՕՐՀՆԵԱԼ ՈՐ ԵՏ ՁՄԱՐՄԻՆ ԻՐ Ի ՔԱՍ
ԻՈՒԹԻՒՆ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻՈՅ

Կարեօք մատկցուք, եղբարք, առ
Մարմինս այս զոր տալ քահանայս,
և դողումն բնակեցէ ի շրթունս մեր՝
յառնուլ զդեղս կենաց: Ի ժամու
յորում հասանի Մարմինն սուրբ,
զգենումն նորա յիշեսցուք*)...

ԿՅՈՒՐԴ Ծ.

... օրէն է մերձենալ. զի թէ ըզ-
թերուծիւնս թողու նմա և առանց
աղտոյ առնէ զնա: Իսկ որ միշտ է
զգածեալ ի մեզս՝ արժան է նմա գի-
տել զանձն իւր: Զի գուցէ իբրեւ
ոչ սրբի՝ թշնամանս առնէ Մար-

* Աստի հս երկք թուղթք բանից ան-
կեալ:

մնոյն, այնպիսին երկոքումք մե-
ղանչէ: Զի ոչ զանձն իւր գիտէ նա
թէ յորում աղտեղութեան է, և ոչ
զՄարմին Տեառն իւրոյ՝ թէ քանի
մեծ է: Առաքեալ գրէ վասն այն-
պիսւոյն, թէ ի պարտաւորութիւն
իւր առնու զնա: Զի ոչ յորժամ
սուրբ է առնու զնա, և ոչ կարեօք
մերձենայ ի նա յամենայն ժամու:
Որով մտօք մերձենայ մեղաւորն որ
միշտ մերձենայ՝ եթէ ոչ արհամար-
հութեամբ: Երանի՜ որ եղև ար-
ժանի մկրտութեամբ քաւութեան,
և մերձեցաւ ի Մարմին և յԱրիւնն
նորա, իբրու չիցէ ըստ գիւտի մտաց
իւրոց: Յետ սորա, այնմ երանի՜ որ
մերձենայցէ երկիւղիւ, և հաւատայցէ
թէ քաւութիւն լինի նմա որպէս և
գրեալ է: Լուարուք, եղբարք, Որդ-
ւոյ՝ զի ասէ, թէ Որ ուստէ զՄարմին
իմ՝ նա յիս և էս ի նա. և Յարու-
ցից զնա յաւուրն յետնում: Իսկ
եթէ և ի գերեզմանն մեր ընդ մեզ
է, որպէս և ասաց, յայսմ աշխարհի

և արքայութեան ո՞րչափի էւս առաւելել առ մեզ: Չայս բան լուան աշակերտքն և ոչ համբերէին: Երկմտեցին թէ զիարդ մարթի այսմ լինեւ, որում չէ մարթ: Խորհեցան թէ զիարդ տայ մեզ մինչ կենդանի է, և յետ մահու իւրոյ: Եւ ո՞ կարէ ուտել զմիս մարդոյ՝ մինչ կենդանի է և կամ մեռեալ: Թշնամանեալ նորա՝ այսմ թերեւս մարթ է լինել. իսկ ուտել կենդանւոյն զՄարմին նորա՝ կամ իբրեւ մեռեալ լցէ, չէ մարթ: Ոչ լուան միամտաբար, և ոչ հոգեպէս դատեցան զայն. տեսին թէ խիստ է քան զնոսա՝ թողին զնա և դնացին:

Ոչ կամեցաւ յայտնել Փրկիչն ըզխորհուրդ Մարմնոյննախ քան զԺամանակն: Եթէ ուտեն զնա՝ ասէր, իսկ եթէ զիարդ՝ ոչ գուշակեաց: Մեծ էր սէր առաքելոցն, որք սիրով իւրեանց զՄարմինն մինչ կենդանի էր և մեռեալ՝ ուտել պատրաստեցան: Մինչհեւ հարեալ էր զչացն՝

ուտէին զնա ծածկապէս, իսկ յորԺամ բաշխեաց՝ յայտնապէս մերձեսցին ուրախութեամբ:

Արդ ուտէ զՄարմին Որդւոյ, ըզՀաց կենդանի ուտէ: Եւ որ ըմպէ զԱրիւնն՝ ճաշակեն շրթունք իւր զգեզս կենաց: Իսկ մէք որպէս մարդք որ զՄարմին Բարձրելոյ ուտեմք, սրբեացուք նմա: Զի որպէս հանգուցեալն ընդ աջմէ՝ հանգիցուք, և խորհուրդքս մեր, զի յոյԺ սիրեաց զմարդկութիւն նորա: Ահա ամենայն իւրի դարմանէ զմեզ Մարմնովն իւրով, սրբէ զաղտ մեր Արեամբն իւրով՝ որով հաղորդեմք ընդ նմա: Արդ եթէ որ ոչ ուտէ զՄարմին նորա և ըմպէ յԱրիւնէ նորա՝ չեք նմա կեանք որպէս ասացաւ, վայնայնց որք ոչ առնուն, քանզի ոչ կամեցան հաւատալ ի նա: Լաւ է մեղաւորին որ մատուցանէ ի բիւս իւր սիրով և պինդ հաւատով՝ զի քաւեսցի նովաւ, քան այնմիկ՝ որ արդարն է և առնու զնա ի յուլա-

նալեաց: Չիք ստոյգ որ արհամարհանօք մերձենայ ի Մարմին Տեառն մերոյ. զի եթէ այսպէս է, չէ նա ստոյգ՝ այլ սուտ է ամենեւին ի ներքոյ: Չիք որ անարգէ զԱրքութիւնն՝ և ինքն լինիցի ի սրբութիւնն: Որ առնու զՄարմինն արհամարհանօք՝ սունէ զինքն դարչելի վաղվաղակի:

Տացես, Տէր, մոլորելոց՝ զի մերձեցին առ նա հաւատովք, և արժանի արասցես զարատաւորս՝ զի մերձեցին ի սա դողութեամբ:

ԿՅՈՒՐԴ ԾԱ.

ՈՐՀՆԵԱՒ ՈՐ ԴՐՈՇՄԵԱՑ ԱՐԵԱՄԲ ԻՒՐՈՎ,
ՈՐԲ ԶՀԱՒԱՍՍ ՆՈՐԱ ՍՏԱՅԱՆ

Զի ցանեցին հեթանոսք զարիւն անամնոց առաջի որթուց, հեղ զԱրիւն իւր Որդին օծեալ յարբուսն ամենայն մարդկան: Եւ զի զոհեցին միս դրօշելոց՝ բարկացուցանել զԱստուած, եղև մեզ Որդին պատարագ

հաշտութեան, հաշտեցուցանել ընդ մեզ զՀայր իւր: Զի կերակրէին զաստուածս՝ եղև մեզ Աստուած ի կերակուր: Եւ զի զենուին զուարակս կռոցն, եղև մեզ Որդի պատարագ՝ միով կատարեալ Պատարագաւն: Խնայեաց զոչխարսն ի սպանմանէ, և զորթսն ի խոհակերմանէ, և զթըռչունսն ի յօշուածոյ: Զի նկարեաց զմեզ Տէր յորովայնի, կերակրէ ըզմեզ արտաքոյ արգանդի յայտնօք և ծածկեցելովք: Հոգաբարձ է հոգւոց և մարմնոց. կեցուցանէ զմարմին հացիւ, և զոգի՝ կենդանի Հացին: Արբուցանէ գինովք զմարմինս մեր, և զհոգիս՝ Բաժակաւն փրկութեան: Զի արարին հեթանոսք զդրօշեալս՝ հարկ եղև կերակրել զնոսա: Եւ զի չիք բերան որ ուտէր, եղև նոցա հուր՝ բերան: Հո՛ւր որ ուտէր զդո՛շս նոցա, և զրկեալ են աստուածք նոցա: Եւ գինին որ նոցա նուիրի ըմպէ զայն երկիր ծարաւի: Եթէ Մովսէս, որ ետես եւեթ զԱստուած՝ այնպէս

փառաւորեցաւ, քանի եւս փառաւորեցին միտք՝ յորս բնակէ Որդի Սրբոյն: Զի օձն մեռեալ բժշկեաց զծակուտուածս օձիցն այնց, քանի եւս բժշկեացէ Մարմին կենդանի ըզհարուածս մարմնոց ընկերաց իւրոց: Եթէ այն՝ որ անհանձարն էր, բաշխեաց ձրի առողջութիւնս, Տէրն աւմենայն գիտուածեան՝ քանի եւս տացէ զկեանս իւր ձրի: Եթէ օրինակ աւնիծեալ օձին կեանս ետ մարմնոց, Մարմին և Արիւն Օրհնելոյն՝ քանի եւս տացէ հոգւոց: Նմա փառք վասն ամենայնի:

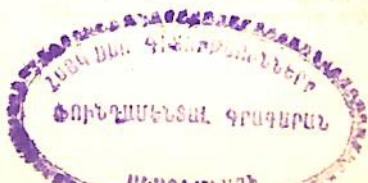
Յ Ա Ն Կ

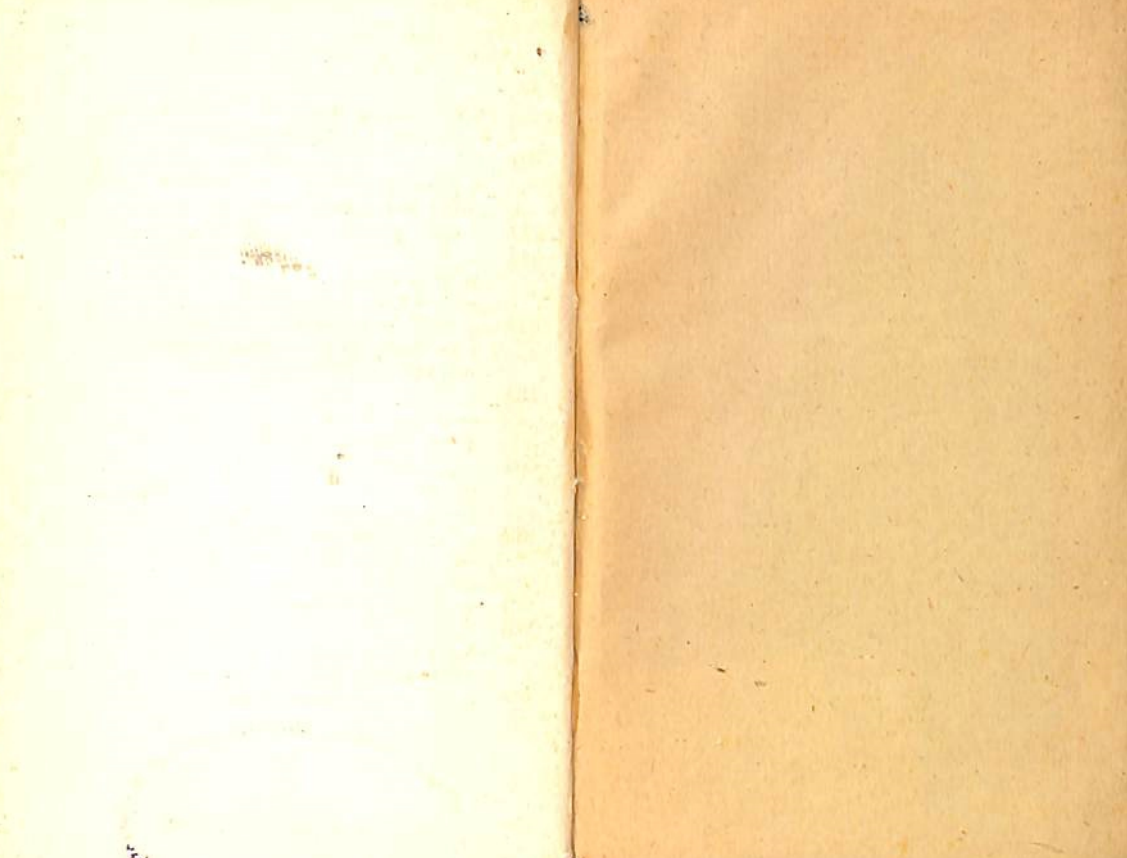
Ա.Զ.Գ.	5
ՅԻՇԱՏԱԿԱՐԱՆՔ	13
ՎԱՍՆ քնոյ և արթնութեան	15
ՎԱՍՆ հակողաց	19
ԿՅՈՒՐԴ ԺԶ	23
ԿՅՈՒՐԴ ԺԷ. — Օրհնեալ է որ ի հինգնկանակէն յազեցոյց հազարս րազումս.	27
ԿՅՈՒՐԴ ԺԸ. — Օրհնեալ Տէր և անդրանիկն, որ կերակրէ զամենայն ակնարկելով կամաց իւրոց.	31
ԿՅՈՒՐԴ ԺԹ. — Օրհնեալ Միաձինն, որ յարգեւէ նորա կերակրին ամենայն արարածք.	34
ԿՅՈՒՐԴ Ի. — Օրհնեալ որ ետ մեզ կերակուր ի դարմանի կարօտութեան մերոյ	38
ԿՅՈՒՐԴ ԻԱ. — Օրհնեալ որ անհոյց զծոցս ամուլ ի մէջ տան կնոջն այրւոյ, զի սրուակք և սա-	

- փորը ամուլը՝ ծնան յանկարծ
յական թոթափել 43
- ԿՅՈՒՐԴ ԻԲ. — Օրհնեալ է Տէրն
ամենայնի, որ է հոգաբարձու ա-
մենայնի 46
- ԿՅՈՒՐԴ ԻԳ. — Քեզ օրհնութիւն,
Տէր մեր, զի է շնորհաց քոց կե-
րակրին ամենայն հաւատացեալք . 50
- ԿՅՈՒՐԴ ԻՊ. — Օրհնեալ որ ես
մեզ կերակուր, և խոստացաւ ըզ-
գրախան աղենական 53
- ԿՅՈՒՐԴ ԻԵ. — Օրհնեալ որ կե-
րակրէ է մեծութենէ իւրմէ զա-
մենայն քաղցեալս երկրի . . . 56
- ԿՅՈՒՐԴ ԻԶ. — Օրհնութիւն Որդ-
ւոյ օծելոյ, որ կերակրէ զամե-
նայն յիւրմէ 60
- ԿՅՈՒՐԴ ԻԼ. — Օրհնութիւն, կե-
րակրէ ամենայնի՝ է քաղցեալոց
որք լցան և նշխարեցին 63
- ԿՅՈՒՐԴ ԻԹ. — Օրհնեալ է այն
որ չէն իւրե կարօտ, որ ընուն
զամենայն կարօտութիւնս մեր . 64
- ԿՅՈՒՐԴ Լ. 67
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԱ. — Օրհնութիւն Տեառն
բարեբարի, որ կերակրեաց զա-
րարած իւր 71

- ԿՅՈՒՐԴ ԼԲ. — Օրհնեալ որ է
ձեռն սիրելոյ իւրոյ՝ կերակրէ
զաշխարհ լրիւ իւրով 75
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԳ. — Ի քաղցեալոց որ
լցան և նշխարեցին, քեզ օրհնու-
թիւն, Տէր կերակրիչ 78
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԴ. — Քեզ օրհնութիւն է
տիեզերաց, կերակրիչ աշխարհի
գթութեամբ քով 82
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԵ. — Ի քաղցեալոց յա-
ղցեալոց՝ քեզ օրհնութիւն, Տէր
կերակրիչ 84
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԶ. — Օրհնեալ Տէր, որ
կերակրէ զամենայն մարդիկ . . 88
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԷ. — Օրհնեալ է Տէր
որ կերակրէ շնորհիւ իւրով զհա-
ւատացեալս 91
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԸ. — Օրհնեալ որ կե-
րակրէ զամենայն շունչ իւր զհա-
զարս յանապատին 94
- ԿՅՈՒՐԴ ԼԹ. — Օրհնեալ որ կե-
րակրէ ողորմութեամբ իւրով զաշ-
խարհս, զոր հաստատեաց զթու-
թեամբ 98
- ԿՅՈՒՐԴ Խ. — Օրհնեալ որ եկեր
ընդ աշակերտան, զի ցուցէ Բէ
մարմին զգեցաւ 103

- ԿՅՈՒՐԴ ԽԲ. — Ի քաղցեւոյ և ի
լիութենէ մերմէ, քեզ օրհնութիւն
Տէր բարերար 107
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԳ. — Քեզ օրհնութիւն
յամենայն կողմանց զոր կերաւ
կրես հանապազ շնորհօք քովք . 112
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԴ. 116
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԵ. — Օրհնեալ Որդի
Տեառն ամենայնի, զի նա է որ
կերակրէ զամենայնս 118
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԶ. — Օրհնութիւն այնմ
որ կերակրէ զամենայն տիեզերս
ոգորմութեամբ իւրով 121
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԷ. — Օրհնեալ անդրա-
նիկն որ ետ մեզ զմարմին իւր ի
քաւութիւն մեղացն մերոց . . 125
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԸ. — Օրհնեալ որ ետ
զմարմին իւր ի սպանութիւն, զի ու-
րախ լիցին նովաւ հեթանոսք . 129
- ԿՅՈՒՐԴ ԽԹ. — Օրհնեալ որ ետ
զմարմին իւր ի քաւութիւն ամե-
նայն հաւատացեւոց 132
- ԿՅՈՒՐԴ Ծ. 132
- ԿՅՈՒՐԴ ԾԱ. — Օրհնեալ որ զրոշ-
մեաց արեամբ իւրով՝ որք զհա-
ւատս նորա ստացան 136

(454.) 300

ԳԱԱ Հիմնարար Գիտ. Գրադ.

901000918